Poštnina plačana v gotovini. LETO XI. Ljubljani, dne 26. septembra 1938 Štev. 39 Posamežna številka 1 din

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI
SLOVENEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 40 01, 40-02, 40-03, 40-04 in 40-05. List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6. Poštni ček. račun. Ljubljana 16.650. Telefon štev. 4001.

Odločilni posveti v Londonu

Po seji francoske vlade sta Daladier in Bonnet odšla v London
Češkoslovaška pristala na pogajanja s Poljaki

London, 25. sept. r. Angleški ministrski svet se je pod predsedstvom Chamberlaina sestal na sejo dopoldne ob 10.30 v Downing Streetu. Seja je bila končana ob 13.05, nakar se je ministrski predsednik Chamberlain podal v buckinghamsko palačo, kjer je bil ob 13.25 sprejet pri kralju v avdijenco. Avdijenca je trajala do 14.50, nakar se je Chamberlain takoj vrnil v Downing Street, kjer se je ob 15 nadaljevala seja vlade. Ko je Chamberlain odhajal iz buckinghamske palače, ga je zbrana množica živahno pozdravljala. Seja angleškega kabineta je bila končana ob 17.

Naslednja seja angleške vlade bo najbrž jutri po sestanku angleških in francoskih državnikov.

London, 25. septembra. AA. (Havas). Dobro poučeni krogi poudarjajo, da je na včerajšnji seji angleških ministrov Chamberlain podal izčrpno poročilo o svojem drugem sestanku s Hitlerjem. Potrjujejo, da na včerajšnjem sestnku ministri niso sprejeli nikakega sklepa.

Pariz, 25. septembra. AA. (Havas) Predsednik republike Lebrun je prispel danes popoldne v Elizejsko palačo.

Pariz, 25. sept. r. Danes dopoldne je sprejel predsednik vlade Daladier šefa francoskega generalnega štaba Gamelina, s katerim je ostal v dolgem razgovoru. Za njim je sprejel tudi finančnega ministra Marchandeaua, s katerim se je prav tako dalj časa razgovarjal.

Ob 14.45 se je sestal ministrski svet na sejo v vojnem ministrstvu. Takoj so se začela posvetovanja. Posvetovanja so bila končana ob 16.40, nakar je notranji minister Sarraut prečital zbranim časnikarjem naslednji komunike:

Vlada je vzela na znanje poročilo predsednika vlade Daladierja in zunanjega ministra Bonneta o memorandumu, ki ga je kancler Hitler izročil angleškemu ministrskemu predsedniku Chamberlainu. Vlada je soglasno sklenila, da bosta Daladier in Bonnet sporočila sklepe francoske vlade angleški vladi osebno.

Na seji je bil tudi določen odhod Daladierja in Bonneta v London, kjer bodo skupna posvetovanja angleških in francoskih državnikov o zadnjem Hitlerjevem memorandumu. Z uradnih mest naglašajo, da se bo na tem sestanku določila in utrdila skupna pot obeh vlad glede vseh eventualnosti, ki bi utegnile nastopiti. Zdi se, da bodo na tem sestanku obravnavali tudi to, v kolikšni meri so nemške zahteve, ki jih vsebuje Hitlerjev memorandum, sprejemljive za praško vlado. Pripominjajo, da angleška vlada, ko je poslala Hitlerjev ultimatum v Prago, ni dodala nobenih komentarjev in tudi ni izvajala nobenega pritiska. Prevladuje pa splošno mnenje, da je zelo težko zahtevati od vlade Syrovega žrtve, ki bi bile težje, kakor jih je vseboval prvi angleško-francoski predlog.

Ob 17.40 sta Daladier in Bonnet z letališča Le Bourget odletela v London.

London, 25. septembra. AA. (Havas.) *Prihod francoskih državnikov in njihovih sodelavcev pričakujejo v Londonu za 19. uro. Ob 21 se bosta francoska ministra sestala z angleškimi tovariši.*

London, 25. septembra. AA. (Reuter.) Vedno večje množice ljudstva se od popoldneva dalje zbirajo v bližini predsedništva ministrskega sveta in zunanjega ministrstva. Policija je dobila ojačenje iz londonskih mestnih četrti. Ljudske množice so zelo disciplinirane in niso poskušale z nikakimi demonstracijami.

London, 25. sept. r. Tukajšnje češkoslovaško poslaništvo sporoča, da bo češkoslovaški poslanik Jan Masaryk drevi sprejet v avdijenco pri Chamberlainu in Halifaxu. — Domnevajo, da bo ob tej priliki sporočil odgovor češkoslovaške vlade na nemške zahteve.

Pariz, 25. septembra. AA. (DNB): Uradni list objavlja danes uredbo, po kateri se zakon o organizaciji naroda za primer vojne nanaša tudi na Alžir. Z neko drugo uredbo je prepovedan izvoz železne rude in mangana iz Francije in Indokine.

Prvi razgovori v Londonu

London, 25. sept. r. Francoski ministrski predsednik Daladier in zunanji minister Bonnet sta prispela na londonsko letališče Croydon ob 7. uri angleškega časa. Na letališču so ju sprejeli in pozdravili zastopniki angleške vlade. Nocoj ob 9. uri angleškega časa je bil prvi sestanek ministrov obeh držav v Downing Streetu, ki so mu prisostvovali za angleško vlado Chamberlain in lord Halifax, za francosko vlado pa Daladier in Bonnet. Ob času tega poročila razgovori še trajajo.

Upanje na mir

London, 25. septembra. AA. (Reuter) Sunday Times objavlja članek, ki ga je napisal Scrutator in ki poudarja, **da še vedno obstoji nada, da bo vendar še mogoče ohraniti mir.** Poudarja pa, **da to zavisi od tega, v koliki meri bo Nemčija dostopna za razne predloge. Slabo je, če od kakšne strani odrekajo Čehom pravice do nacionalnega obstoja. Češkoslovaška more nuditi dragoceno pomoč, da se izognemo vojni, nemški rajh pa mora vedeti, da nosi težko odgovornost.** Scrutator se nadeja, da bo Hitler vsemu svetu dokazal, da je realen politik.

Berlin, 25. sept. r. Danes popoldne je tukajšnji angleški poslanik sir Henderson odšel v zunanje ministrstvo, kjer se je sestal z nemškim zunanjim ministrom v. Ribentroppom.

Zagrebška vremenska napoved: Večinoma jasno v vsej kraljevini z jutranjo meglo. Noč hladna.

Vsebina Hitlerjevega memoranda

Pariz, 25. septembra. AA. (Havas) Nemške zahteve, za katere se je angleški ministrski predsednik Chamberlain obvezal, da jih bo sporočil Pragi, so razložene v memorandumu, ki je bil včeraj popoldne dostavljen češkoslovaškemu ministru v Londonu. Francoska vlada je sprejela včeraj popoldne obvestilo o tem dokumentu. V tem trenutku ni bilo nikakih diplomatskih razgovorov o tem načrtu med tremi vladami, ki ga z vso skrbnostjo proučujejo. Po poročilih, za katere je možno reči, da so prišla iz zanesljivih virov, je **Nemčija v memorandumu zahtevala izpraznitev sudetsko-nemške pokrajine ter njeno zasedbo po nemških četah. Pokrajine, kjer živi nad 75½ nemškega prebivalstva, bi takoj prišle pod suvereniteto berlinske vlade. V kantonih z z mešanim prebivalstvom se bo izvršil plebiscit. Hitler bi pristal, da se glasovanje izvede pod kontrolo mednarodne komisije, ponudil pa bi celo to, da se nemške čete za časa glasovanja umaknejo. Smatra pa za bistveno, da se prej izvrši okupacija. Hitler bi prav tako pristal na to, da ta mednarodna komisija odloči nove meje med Nemčijo in Češkoslovaško.**

To so, kakor se zdi, osnove nemških predlogov in zahteve, ki so predstavljale glavne težave pri pogajanjih v Godesbergu. V teh zahtevah je bilo tudi nekaj idej iz francosko-angleških predlogov.

Paris, 25. sept. Veliko vznemirjenje je povzročila danes tukaj vest, ki so jo razširile italijanske agencije, da je Hitler v ultimatu zahteval tudi odstop vlade Syrovega, češ da je to vlada, ki stoji pod egido Moskve.

Precej deljene občutke povzroča v francoski prestolici soglasno pisanje celokupnega nemškega časopisja, na čelu z glavnim organom stranke »Völkischer Beobachter«, ki z debelimi naslovi zahteva, da je »treba Beneševo zločinsko državo izbrisati z zemljevida Evrope«.

Berlin, 25. septembra. AA. (Reuter.) Reuterjevemu dopisniku je bilo snoči v ministrstvu za propagando sporočeno, da je malo verjetno, da bo besedilo Hitlerjevega memoranda, ki ga je sprejel Chamberlain, da ga izroči češkoslovaški vladi, objavljeno v Berlinu.

Češka vlada proučuje memorandum

Praga, 25. septembra. r. **Hitlerjev ultimat, ki ga je poseben kurir z avtomobilom pripeljal iz Godesberga, je praška vlada sprejela v teku pretekle noči. Vlada je takoj začela z vso natančnostjo proučevati ta memorandum in pričakuje se, da bodo rezultate verjetno še danes uradno sporočili. Vlada stalno zaseda, ni pa še predviden noben sestanek takozvanega političnega odbora, v katerem so, kakor znano, poleg nekaterih članov bivše Hodževe vlade tudi zastopniki in šefi vseh političnih strank.**

Nova žrtev Češke za mir

Praška vlada se bo pogajala s Poljsko o njenih teritorialnih zahtevah

Varšava, 25. septembra. r. **Ob 15.15 so vse poljske radijske postaje oddajale vest agencije Pat, da je češkoslovaška vlada v načelu sprejela pogajanja s poljsko vlado o poljskih teritorialnih zahtevah glede Šlezije in Tješina. Ta odgovor praške vlade je bil prepeljan popoldne s posebnim letalom v Varšavo, nakar je češkoslovaški poslanik Juraj Slavik zaprosil za avdienco pri predsedniku republike Moscickem. To sporočilo je bilo sprejeto po vsej državi z velikanskim zadovoljstvom. Zlasti v Tješinu, kjer je zadnje dneve vladalo že silno napeto ozračje, so sprejeli to vest z velikanskim navdušenjem. Na trgu se je takoj zbrala množica ljudi, ki je pričela prepevati poljske rodoljubne pesmi in dajala svojemu razpoloženju duška v viharnih vzklikih. Ob pol 4 se je ta množica podala proti mostu, ki meji med Poljsko in ČSR, kjer je viharno pozdravljala Poljake onstran meje.**

Železniški promet med Poljsko in Češkoslovaško prekinjen

Tešin, 25. septembra. AA. (Havas.) Železniški promet med Poljsko in Češkoslovaško je prekinjen. Mednarodne proge za Italijo in Jugoslavijo gredo iz Poljske preko Berlina, Vratislave in Nürnberga. Prekinjen je promet na mostu čez obmejno reko Olse. »Pat« poroča, da so Čehoslovaki onstran meje postavili barikade in da so most zaprli z dvakratnimi vrvmi. Na poljski strani je prepovedano vsakomur približati se mostu več ko na 20 met. Na tem mestu so Poljaki postavili straže z nasajenimi bajoneti.

Varšava, 25. septembra. AA. (DNB) Zunanji minister Beck je sprejel včeraj ameriškega in japonskega veleposlanika. V političnih krogih so povzročili posebno pozornost razgovori zunanjega ministra Becka z japonskim veleposlanikom glede mednarodnega položaja.

Mobilizacija poteka v redu

Praga, 25. septembra. AA. (Havas.) Praški radio demantira poročilo iz Nemčije, ki pravi, da je mobilizacija izzvala paniko na Češkoslovaškem. Ta vest je popolnoma zlagana, ker so rezervisti prispeli na svoja mesta v največjem redu. Radio poroča, da so bile začasno prekinjene vse telefonske in brzojavne zveze z inozemstvom, izvzemši za primere, za katere je bilo izdano dovoljenje. Sinoči je bila Praga v temi. Mobilizacija se nadaljuje v največjem redu, prebivalstvo pa je ohranilo popolno disciplino.

Praga, 25. septembra. AA. (Havas) Po praškem radiu je bilo snoči prebrano sporočilo tiskovnega urada, ki odgovarja na obtožbe, s katerimi se je nemško časopisje vrglo proti Češkoslovaški v zvezi z mobilizacijo. To poluradno spotočilo pravi, **da je bila mobilizacija elementarni varnostni ukrep v trenutku, ko en milijon in pol vojakov, oboroženih z najmodernejšim orožjem, manevrira ob meji. V ostalem ne postavlja Češkoslovaška nikakih teritorialnih zahtev. Ona se samo brani in s to obrambo služi miru.**

Praga, 24. septembra. AA. (ČTK.) Češkoslovaška združenja bivših bojevnikov so sklenila ustanoviti novo organizacijo, ki se bo imenovala Centrala zveze rezervistov in bivših bojevnikov Češkoslovaške. Nova organizacija je že objavila proglas, ki pravi, da bo češkoslovaško prebivalstvo ostalo do smrti zvesto predsedniku dr. Benešu in predsedniku vlade Syrovemu, kakor tudi vsej češkoslovaški vladi.

Klingenthal, 25. septembra. AA. Včeraj popoldne so češkoslovaške čete prispele v kraje, ki so 7 do 8 sto metrov daleč proč od meje ter se tu nastanile. Cesta Kraslice—Klingenthal je zaprta z barikadami.

Na Češkoslovaškem je mirno

Praga, 25. septembra. AA. (Havas.) Češkoslovaški radio je ob 10 poročal: **Noč od sobote na nedeljo je potekla mirno v vsej češkoslovaški republiki, kakor tudi v obmejnih pokrajinah. Povsod je vladal mir. Zabeležen je bil dosedaj vsega samo mal incident v Brutaschu, kjer so neznanci streljali z okna neke hiše na policijsko stražo. Policijska straža je nekajkrat ustrelila v smeri proti dotični hiši in mir je bil spet vzpostavljen. Na poziv Konrada Henleina, ki so ga včeraj večkrat ponovile nemške radijske postaje in ki poziva sudetske Nemce k nepokornosti, se je odzvalo le nekaj mladih ekstremistov iz sudetske nemške stranke. V veliki večini pa so se sudetski Nemci točno odzvali ukazu za mobilizacijo.**

Angleži odpotovali iz Prage

Tešin, 25. septembra. AA. (Havas.) Člani angleške kolonije, ki so snoči odpotovali iz Prage, so prispeli danes zjutraj s posebnim vlakom v Tešin. Ker vlaki ne smejo čez mejo, so morali ti člani angleške kolonije tam izstopiti in iti peš dalje. Ti Angleži se vračajo čez Stockholm in Norveško v Anglijo. Veliko število tujih časnikarjev je tudi zapustilo Češkoslovaško, ker ne morejo neposredno poročati v London in Pariz.

Sudetski Nemci beže v Nemčijo

Dresden, 25. septembra. AA. (DNB) Zaradi mobilizacije na Češkoslovaškem ter dogodkov obmejnih pokrajinah je včeraj zbežalo v Gornjo Šlezijo okoli 40.000 ljudi. Skupno število beguncev je znašalo snoči okrog 170.000.

Hitler v Berlinu

Berlin, 24. septembra. AA. (Havas.) Hitler se je snoči vrnil v Berlin v spremstvu zunanjega ministra v. Ribbentropa, Göbbelsa in nekaterih drugih visokih osebnosti, ki so ga spremljale v Godesberg.

Berlin, 25. septembra. r. Jutri ali v torek bo Hitler govoril o sudetskem vprašanju na zborovanju narodno socialistične stranke, ki bo v berlinski športni palači.

Kralj Boris pri Hitlerju

Berlin, 25. septembra. AA. (DNB.) *Bolgarski kralj Boris, ki je zdaj na poti skozi Nemčijo, je danes obiskal Hitlerja.*

Nov Mussolinijev govor

London, 25. septembra. AA. (Reuter.) Iz Rima poročajo: Ministrski predsednik Mussolini je imel danes v Vincenzi kratek govor, ki je trajal vsega skupaj samo sedem minut. Med drugim je Mussolini dejal, da se je zdaj za Evropo začel teden pričakovanja. Poudaril je, da Italija ni podvzela nikakega vojaškega ukrepa in da naj se nihče nikar ne čudi, če se bo Italija začela pripravljati v primeru, ako bodo druge države še dalje pozivale rezerviste ali zbirale pomorske sile. Zdaj ves svet prizna — je nadaljeval Mussolini — da so se delale o priliki sklepanja mirovnih pogodb napake. Kaj je treba proti temu ukreniti? Treba je popraviti ono, kar ni dobro.

Naš rimski poslanik pri grofu Cianu

Rim, 25. sept. **Jugoslovanski poslanik v Rimu je bil danes sprejet v avdijenco pri italijanskem zunanjem ministru grofu Cianu.**

Francoski varnostni ukrepi končani

Pariz, 25. septembra. AA. Snoči je francoski ministrski predsednik Daladier dal ob 20.45 zastopnikom tiska tole izjavo:

Potrebni varnostni ukrepi, ki so bili podvzeti zjutraj, so bili izvršeni po vsej Franciji. Ljudstvo jih je sprejelo hladnokrvno in z razumevanjem, kar je vlada tudi pričakovala od francoskega naroda. Na ta način bo naša država mogla nadaljevati v miru in dostojanstvu važna diplomatska pogajanja, od katerih zavisi ohranitev miru.

Tudi Nizozemska utrjuje mejo

Haag, 25. septembra. AA. (Havas.) Vsa Nizozemska spremlja v največji mirnosti razvoj mednarodnega položaja. Vendar je javno mnenje nekoliko vznemirjeno. Vsa Nizozemska soglaša v tem, da je treba obdržati nevtralnost. Na meji se vrše pospešeno vse priprave, da bi se zagotovila obramba nizozemskega ozemlja. V vojaških krogih smatrajo, da so podvzeti vsi potrebni ukrepi za obrambo države.

Italijanski komentar

Rim, 25. septembra. AA. (Stefani.) Diplomatski urednik agencije Stefani piše: V svojem govoru, ki ga je imel v Padovi Mussolini, je jasno pokazal na odgovornost Češkoslovaške, če se mednaroden položaj resno poslabša. Krivda je v prvi vrsti na Pragi, na katero očividno vpliva Moskva. Po sprejetju francosko-angleških predlogov od strani češkoslovaške vlade se je zdelo, da se je začel položaj mirno reševati. Češkoslovaška vlada, ki je sprejela ta načrt, in ki je imela moralno obveznost ostati na svojem mestu, dokler ne bo ta načrt izveden, je prepustila oblast generalu, katerega zveze z Moskvo so znane. To kaže, da sprejetje francosko-angleškega načrta ni bilo iskreno. Zadnji koraki češkoslovaške vlade v zvezi s splošno mobilizacijo in s ponovno zasedbo sudetskega ozemlja, ki je bilo pred tem izpraznjeno, odkriva zelo mračne manevre, ki ne vodijo k mirni rešitvi vprašanja. V tej novi mednarodni situaciji je Mussolini ponovno poslal opomin ter poudaril, da je še vedno čas, da krene češkoslovaška vlada na pravo pot.

Dr. Stojadinović se je sestal s Comnenom

Subotica, 25. septembra. AA. **Ko se je romunski zunanji minister Comnen danes dopoldne vračal preko Subotice v Bukarešto, se je sestal s predsednikom jugoslovanske vlade dr. Milanom Stojadinovičem.**

Madjarska vpoklicala 3 letnike

Budimpešta, 25. septembra. AA. (Havas.) **Po sestanku Hitlerja ter Imredyija in Kanye v Berchtesgadenu je Madjarska pospešila priprave za narodno obrambo. Trije letniki rezervistov so bili poklicani pod orožje. Večji del rezervistov, ki so sodelovali na zadnjih velikih manevrih, so obdržali pod zastavo. Zdaj ima Madjarska 160.000 vojakov pod orožjem.** V Budimpešti vlada mir. Prebivalstvo ni razburjeno.

Budimpešta, 25. septembra. AA. (Havas.) Tu so aretirali 600 narodnih socialistov, ki so poskušali ustanoviti prostovoljsko četo ter odiiti na češkoslovaško mejo. Vodstvo stranke Salasija je izjavilo, da takšnega podviga ne odobrava.

Budimpešta, 25. septembra. AA. (Stefani.) Sinočnji časopisi objavljajo govor, ki ga je imel italijanski ministrski predsednik v Padovi, ter poudarjajo njegove izjave, v katerih je omenjal pravilno zadržanje Nemčije in absurdnost, da bi se izvajala med milijoni ljudi vojna z edinim namenom, da bi se ohranil režim dr. Beneša. Mussolinijeve besede so naredile v Budimpešti zelo globok vtis ter izzvale največje zadovoljstvo.

Češkoslovaška se brani proti klevetniški propagandi

Praga, 25. septembra. AA. (ČTK.). Po češkoslovaškem državnem radiu je bilo danes ob 12.30 objavljeno sledeče poročilo:

Sovražna propaganda širi v vseh jezikih najrazličnejše klevete o Češkoslovaški, da bi nas v svetu predstavila kot rušitelje miru. Danes se ta propaganda poslužuje naglih mobilizacijskih ukrepov, ki jih označuje kot poskus, da bi se prekinila pogajanja med angleškim ministrskim predsednikom in nemškim kanclerjem v Godesbergu. Ta obrekovanja najkategoričneje zavračamo, ker nimajo absolutno nikake podlage. Ves svet ve, da se mi ne poslužujemo takšnih sredstev, da bi varali javno mnenje, kakor je to navada sovražne propagande proti Češkoslovaški. Ves svet tudi ve, da naše izjave slone edino na neoporečni stvarnosti. Torej ne bi bilo potrebno niti poudarjati, da so naše izjave absolutno verodostojne in da ni o njih treba imeti nikakega dvoma. Ponovno pa poudarjamo zaradi češkoslovaškega javnega mnenja, kakor tudi zaradi javnega mnenja v ostalem svetu, da to, kar hočemo zdaj sporočiti glede poteka dogodkov, predstavlja stvarnost, ki se ne naslanja samo na uradne listine češkoslovaške vlade, pač pa tudi na uradna poročila angleške in francoske vlade. Ugotavljamo kot svarnost, v katero nihče na svetu niti najmanj ne dvomi, da je češkoslovaška vlada v noči med torkom in sredo 21. septembra letos uradno sprejela načrt angleške in francoske vlade za resna pogajanja ter odstopitev gotovega dela češkoslovaškega ozemlja, ki je naseljen z nemškim prebivalstvom. Ta pozitiven odgovor je dala češkoslovaška vlada kljub temu, da je pri tem šla preko meja, ki so bile malo prej označene celo od strani sudetskih Nemcev kot ugodna podlaga za reševanje sudetskonemškega vprašanja. Češkoslovaška vlada je sprejela težke pogoje na izrečno priporočilo dveh vlad, ki sta prevzeli nase vlogo posredovalca, to je vlade Velike Britanije in Francije, da ne bi bili obtoženi, da smo ovirali možnost za vzpostavitev splošnega miru v Evropi in v vsem svetu. Sprejeli smo težke pogoje v soglasju z nasveti zahodnih velesil. Ministrski predsednik Chamberlain je zatem odpotoval h kanclerju Hitlerju s pozitivnim češkoslovaškim odgovorom. Toda čim je predsednik angleške vlade v Godesbergu podal ta pozitiven odgovor, je takoj sprejel čisto nove predloge, ki v veliki meri presegajo tisto, kar je bilo prej dogovorjenega v Berchtesgadenu. Tu se je ponovno manifestirala znana taktika, ki za pogodbeno stranko sestoji v tem, da pri vsakem popustu druge pogodbene stranke postavlja večje zahteve. Angleški ministrski predsednik je prinesel iz Godesberga nov osnutek in nove pogoje Nemčije, ki so bili danes dopoldne sporočeni češkoslovaški vladi. Že o priliki sprejema teh novih pogojev, je bilo Chamberlainu jasno, da niti angleška niti francoska vlada ne bi mogli priporočiti Češkoslovaški, da sprejme nove pogoje, niti da bi dalje svetovali Češkoslovaški, naj ostane pasivna in naj se ne pripravlja na obrambo. Zaradi tega so v petek, 23. septembra ob 18.15 francoski in angleški zastopniki v Pragi po uradnem navodilu svojih vlad izjavili češkoslovaški vladi, da niti Anglija niti Francija ne moreta prevzeti nase odgovornosti ter so svetovali Češkoslovaški, naj se zadrži pasivno. To je pomenilo, da celo velesile niso smatrale novih pogojev za resno podlago k sporazumu.

Češkoslovaška vlada se je sestala v petek ob 20 takoj po tem sporočilu obeh diplomatov ter je prišla do zaključka, da mednaroden položaj absolutno zahteva, da je treba podvzeti obrambne ukrepe za vsako morebitnost. To toliko bolj, ker se je tedaj na naših mejah manifestirala večja aktivnost oboroženih tolp, ki so nosile orožje tujega porekla. Te tolpe so prišle iz tujega ozemlja ter napadale naše osamljene carinarnice in obmejne straže. Češkoslovaška vlada je pred tem ukazala vsem oblastem in organom na meji, da se strogo vzdržujejo vsega, kar bi mogli drugi slabo tolmačiti, posebno pa, da se ne poslužujejo orožja niti v primeru velike nevarnosti. Češkoslovaški organi niso niti v enem primeru stopili z nogo preko meje, ki je bila do malo prej na videz podvržena strogemu nadzorstvu, a je postala zdaj popolnoma svobodna, tako da so mogle tolpe napadalcev vršiti s puškami, strojnicami, ročnimi bombami in drugim napade s sosednjega nemškega ozemlja na češkoslovaško stran. Če bi bili takšno stanje stvari gledali čisto pasivno, bi se samo po sebi sprevrglo v spopad. Zaradi tega je češkoslovaška vlada prišla do zaključka, da bi njena nadaljnja pasivnost mogla postati vzrok za spopad in da bi se ji nekega dne moglo očitati, da je z nezadostnimi varnostnimi ukrepi dovolila in celo povzročila kršitev miru.

Glejte, zaradi tega je nekaj ur po obisku angleških in francoskih ministrov češkoslovaška vlada sklenila v petek zvečer proglasiti mobilizacijo. Češkoslovaška vlada je storila vse te korake z namenom, da ustvari pogoje, ki bi omogočili, da se pogajanja vodijo v miru in varnosti. Nobeno razumno bitje na svetu res ne bo moglo verovati, da bi mobilizacija te male Češkoslovaške mogla za kogarkoli predstavljati nevarnost.

Ponavljamo torej — zaključuje na koncu češkoslovaški radio, da do naše mobilizacije ni moglo priti nasprotno nasvetom in navodilom zahodnih velesil, ker češkoslovaška vlada ni storila nikakega koraka ves čas, kar traja ta konflikt in da o tem ne bi bile zahodne velesile obveščene. Propaganda, ki stvar predstavlja v drugi luči, je absolutno lažniva in ne gre niti malo za tem, da bi se ohranil mir, pač pa nasprotno dela na to, da se ta mir krši.

Amerika za miren sporazum

Newyork, 25. septembra. AA. (Havas) »Newyork Times« smatra, da bo Cordell Hull ponovil svoje mnogoštevilne pozive k miru, ki jih je izrekel pred letom dni in so izraženi v šestih točkah. Prevladuje prepričanje,da bo v vsakem primeru vztrajal na tem, da morajo narodi držati svoje obveznosti in urediti medsebojna nesoglasja na miren način in z mirnimi sredstvi, ki se skladajo z načeli mednarodnega prava. »Newyork Times« na koncu svojega poročila piše: V ostalem se zdi, da so na splošno vsi prepričani, da nas v primeru, če bi vojna nekaj časa trajala, vsaj toliko kot prejšnja, ne bi mogel varovati noben jez pred plimo strasti. »Newyork Herald Tribune« piše, da se je že našla neka stvarna prilika za USA, da dajo svoj prispevek k ohranitvi miru s kakšnim vplivanjem, pozivom ali komentarjem. Takšna prilika more nastopiti in v tem primeru bi jo Roosevelt gotovo izkoristil.

Washington, 25. septembra. AA. (Havas) Stališče, ki bi ga zavzele Združene države v primeru evropskega spopada, je še dalje predmet političnega razpravljanja. V tem smislu je imel včeraj senator King, član demokratske stranke in eden najbolj navdušenih pristašev one struje, ki je zahtevala, da gredo USA v Zvezo narodov, govor po radiu, ter dejal med drugim, da so Združene države v mnogočem odgovorne za sedanji položaj na svetu, ker niso podpisale versajske pogodbe in niso pristopile k Zvezi narodov.

Washington, 25. septembra. AA. (Havas) V ameriškem zunanjem ministrstvu poudarjajo, da se smer ameriške zunanje politike ne bo spremenila. Združene ameriške države so še nadalje prepričane, da se češkoslovaško vprašanje kakor tudi vsa druga aktualna vprašanja morejo rešiti s pogajanji.

Washington, 25. septembra. AA. (Havas) Poveljstvo vojske in mornarice pripravlja predlog, ki bo predložen parlamentu in v katerem bo zahtevalo, da se pospeši z vojaškimi pripravami v USA. »Newyork Times« poroča, da krediti za ta namen znašajo več milijonov dolarjev, ker vojska potrebuje novih topov in novih motoriziranih oddelkov. Prav tako se bo pomnožila suhozemska vojska za 8000 vojakov. Zahtevajo tudi nova letalska oporišča, verjetno na Aljaski. Parlament je že odobril kredit 25 milijonov dolarjev za boljšo obrambo pred letalskimi napadi. Časopisje poroča, da se bodo začela nova dela v pristanišču Pearl Harborg. Poleg tega bodo zgradili še pet križark in šest podmornic.

Glasovi angleškega tiska o londonskem sestanku

London, 25. septembra. b. Vsi današnji angleški listi pozdravljajo ponovni prihod francoskih ministrov v London in soglasno izražajo, da sta Anglija in Francija že zadostno zagovarjali nemške zahteve v reševanju češkoslovaškega vprašanja. Večina listov s »Sunday Times« na čelu odkrito pravijo, da je sedaj na vrsti kancelar Hitler, da se pokaže tudi pri delu, ako stvarno želi mir in ne vojno. Predsednik angleške vlade mora, ko se sestane danes s svojima francoskima tovarišema, zavzeti čvrsto stališče nasproti vsaki nadaljni zahtevi s strani Nemčije, ker je več kot očitno, da nadaljnjega popuščanja s strani češkoslovaške vlade ni mogoče več pričakovati. Večina listov smatra, da bosta predsednik francoske vlade Daladier in zunanji minister Bonnet ostala v Londonu vsega nekoliko ur in da se bosta še nocoj vrnila v Pariz.

Iz krogov, ki so blizu vladi, se doznava, da je bilo na včerajšnji seji vlade mnogo živahnih debat in da se je pokazalo po mnogih znakih, da na seji med ministri ni bilo soglasja. Istotako se je opazilo, da je angleški kralj posebič izjavil, da predsednika vlade ne more sprejeti prej kakor v nedeljo zjutraj.

Danes dopoldne je vladala velika delavnost v vseh ministrstvih. Posebno se je opazila velika delavnost v vojnem ministrstvu, kjer so luči gorele vso noč. Danes dopoldne ob 10.30 so se ponovno sestali vsi člani vlade, da se nadaljujejo posvetovanja, ki so bila včeraj prekinjena. Ni izključeno, da bodo v teku današnjih sej poskušali izgladiti sporne točke, ker je zelo velike važnosti, da bo imel predsednik vlade zagotovljeno podporo vseh ministrov v vladi prej, kakor se sestane s francoskima ministroma.

London, 25. septembra. AA. (Reuter.) Današnji »Stanley Times« pravi v članku o političnem položaju med drugim, da bo po sestanku angleškega parlamenta položaj razčiščen in da bo pojasnjeno tudi to, kar je ostalo doslej še nejasno. Omenjeni časopis tudi pravi, da Nemčija zdaj že ve, da ji je sudetsko-nemška pokrajina zagotovljena po mirni poti. Če Nemčija ne zahteva drugega kot priključitev sudetsko-nemških krajev rajhu, ne obstoji nikakšen vzrok za oboroženi spopad več.

Francoski komentarji

Pariz, 25. septembra. AA. (Havas). Glavni smisel komentarjev današnjega jutranjega francoskega časopisja je ta, da težave, ki so zdaj nastale zaradi Hitlerjevega memoranduma, niso omajale miru in krepke odločnosti francoske in angleške vlade. »Journal« piše, da glede sedanjega položaja ne more biti nesporazumov. Stvar sudetskih Nemcev je rešena. Obstoji nada, da svet ne bo ponovno videl strahot vojne. V sedanjih trenutkih se vodi akcija za pomirjenje. Francija in Anglija sta šli v svoji pomirljivosti dalje, kakor se je prej smatralo za možno. Čehi sami, čeprav so razburjeni in vznemirjeni, kažejo voljo, da sodelujejo pri delu za rešitev Evrope. Če se ne bi mogla preprečiti vojna, bo Francija složna in močna. »Oeuvre« v svojem uvodniku poudarja, da je Chamberlain v vsakem primeru storil veliko za ohranitev miru v teh težkih časih. Velika Britanija in Francija sta vzeli stališče pazljivega čakanja. Varnostni ukrepi, ki jih je včeraj odredila francoska vlada in ki so se izvršili v miru in redu, kažejo, s kakšno odločnostjo gleda francoski narod v oči bodočim dogodkom. »Republique« smatra, da je važno, da sta Velika Britanija in Francija v sedanjem trenutku zastavili vse svoje sile, da se prepreči oborožen spopod. Vladi obeh velikih držav sta pokazali vso svojo dobro voljo in vso silo svojega duha. Malo je podobnih naporov v svetovni zgodovini. Nemčija je tudi zavzela odločno stališče, vendar obstoji nada, da bo popustila pred modrimi sveti Velike Britanije in Francije. »Excelsior« piše, da je še vedno možno nadejati se, da se bodo vlade velesil zavedale vse teže sedanje krize in svoje odgovornosti in da bodo rešile civilizacijo.

Ameriški petrolej za Nemčijo

Newyork, 25. septembra. AA. (Havas.) »Newyork Times« poroča, da so včeraj začeli v mehikanskem mestu Tampico natovarjati dve petrolejski ladji s petrolejem za Nemčijo. Ta petrolej bodo izkrcali v Hamburgu. Od omenjenih dveh ladij je ena grška, druga pa norveška. Z druge strani poročajo, da je Velika Britanija pospešila proizvodnjo petroleja in da angleška vlada v nobenem primeru ne bo kupovala petroleja v Mehiki.

Diplomati pri Bonnetu

Pariz, 25. septembra. AA. (Havas.) Zunanji minister Bonnet je danes popoldne sprejel po vrsti najprej japonskega veleposlanika Sugimura, ameriškega poslanika Bullitta in romunskega opolnomočenega ministra Tecianua.

Izvoz zajcev iz Vojvodine

Z začetkom letošnje lovske sezone so zopet oživela vojvodinska lovišča. Napovedi za letošnjo sezono so usodne, vendar pa vojvodinsko lovsko društvo s sedežem v Novem Sadu že sedaj poziva lovce, naj bodo zmerni in razsodni ter naj trebijo divjačino z razsodnostjo. Grozi namreč ostra zima, ki bo najbrž divjačini mnogo škodovala. Lovci naj streljajo samo odraslo divjačino, prizaneso naj pa mladičem, ki so potrebni za razmnoževanje. Vojvodina je bogata divjačine, zlasti ptic, ki jih je za strel najmanj dvesto vrst. Poleg ptic je mnogo zajcev in velike divjačine. Vojvodina izvaža letno 50 in še več vagonov zajcev letno, to je okoli 80.000 kosov. Mnogo izvažajo v Nemčijo, ki plačuje po 0.90—1 marko za kg zajca, tako da velja zajec okoli 39 dinarjev. Lovci snujejo zadrugo, ki bo lažje vnovčevala vojvodinsko divjačino.

† Franc Dolenc

Umrl je v Preddvoru nad Kranjem veleindustrijec g. **Franc Dolenc**, posestnik v Stari Loki pri Škofji Loki. Naj v miru počiva! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Mariborski drobiž

Maribor, 25. septembra.

Slomškova družba, podružnica Maribor, sporoča, da je slavnostno zborovanje v nedeljo, dne 2. oktobra odloženo na nedoločen čas.

Nemške marke v vrednosti milijona din so mu zaplenili. Na meji se vrše živahne kupčije z nemškimi markami. Tihotapijo jih v našo državo in od nas zopet nazaj čez mejo v Nemčijo. Veliko smolo je imel neki šofer iz Maribora, ki je skušal pretihotapiti v Nemčijo 140.000 nemških mark. Če računamo marko po kurzu 13 din, je predstavljalo to vrednost 1,820.000 din. Previdni nemški obmejni organi pa so morali menda nekaj zavohati, ker so mu avtomobil silno natančno pregledali in so res odkrili zaklad, ki je bil skrit za žaromeli. Denar so mu zaplenili, šoferja pa so lepo poslali nazaj čez mejo v našo državo.

Umrl je v Frančiškanski ulici 21 trgovec in posestnik Leopold Vukič. Naj počiva v miru!

Bele nogavice so danes dopoldne okrog 11 sredi najživahnejšega promenadnega življenja na Aleksandrovi cesti naenkrat izzvale veliko pozornost ter se je okrog njihovega nositelja v hipu zbrala skoraj tisočglava množica, da jo je policija s težavo spravila narazen. Nesrečen nositelj nogavic je stal nekaj časa ves preplašen med ljudmi, nazadnje pa mu ni preostalo drugega, kakor da jih je slekel.

Orožniki so potegnili mariborsko radovednost. Včeraj so se odpeljali mariborski orožniki z obema razbojnikoma Kodrom in Pintaričem v Kalše pri Slov. Bistrici, da sta rokovnjača na licu mesta opisala svoj zverinski zločin nad posestnikom Ačkom. Oba razbojnika sta bila zelo močno uklenjena ter skrbno zastražena. Vozili so ju z vlakom. Ko so se vračali s popoldanskim vlakom, se je ob progi na vseh postajah zbiralo nenavadno veliko ljudi, da bi zasovražena zločinca videli. Največjo radovednost so pa pokazali Mariborčani. Več tisoč ljudi je bilo pred kolodvorom, ki pa niso prišli na svoj račun. Orožniki so jih ukanili ter so izstopili s Pintaričem in Kodrom že na Teznem ter ju odpeljali s tovornim avtomobilom v zapore mariborske jetnišnice.

Železniške nesreče na Hrvatskem

V Vinkovcih je neki progovni delavec odkril v soboto zjutraj strašno železniško nesrečo. Spodtaknil se je namreč ob odsekano moško glavo, poleg katere je bila železničarska čepica. Ves prestrašen je obvestil o grozni najdbi kolodvorsko policijo, ki je preiskala okolico ter kmalu našla v bližini moško truplo brez glave, ki je ležalo na trebuhu med železniškimi tračnicami. Truplo je imelo prekrižane roke na prsih. Policijska policija je spoznala, da gre za premišljen samomor. Po listinah je policija ugotovila, da je samomorilec 52 letni strojevodja Ludvik Kumar, doma iz Slovenije, dodeljen v službo v Zemun, oče treh otrok. Kumar je vozil z lokomotivo od Rume do Vinkovcev brez vode, s čimer je povzročil veliko škodo na kotlu, in je lokomotiva morala ostati v Vinkovcih, namesto da bi nadaljevala pot v Slavonski Brod. Kumar se je zbal odgovornosti ter je šel raje v smrt.

V soboto zjutraj se je v vasi Andrijaševci pri Vinkovcih pripetila druga huda nesreča. Pri vhodu v to vas ni železniške pregraje. Lokalni vlak, ki vozi po tej progi, je ob 6 zjutraj trčil v kmečki voz, ki je hotel čez progo. Voz je bil razbit, konj razmesarjen, najhuje pa sta bila ranjena 45 letni Ilija Mikulič in njegova žena Ika. Ilija je dobil hude poškodbe na glavi in po vsem telesu. Njegovi ženi Iki so kolesa lokomotive odrezala obe roki in obe nogi ter je takoj po nesreči izdihnila. Ilija sam se bori s smrtjo. Srečo pa je imela njuna 13 letna hčerka, ki je ob pravem času opazila prihod vlaka ter je naglo skočila z voza, trenutek prej, preden se je nesreča zgodila, tako da je ostala živa in nepoškodovana.

V vasi Kuzminu pri Mitrovici je tovorni avtomobil, last nekega trgovca iz Rume, povozil 15 letnega kmečkega fantiča Dragiča Stanojeviča. Avtomobil je vozil slive iz Bjeline proti Rumi. Dragič pa si je hotel privoščiti malo sliv ter je skočil na avtomobil, pa je padel na tla pod kolesa avtomobila. Avtomobil je zdrobil Dragiču glavo in prsni koš, tako da je bil na mestu mrtev. Šofer nesreče sploh ni opazil ter so ga morali o nesreči obvestiti šele orožniki, ki so ga aretirali. Vendar je bil šofer takoj izpuščen, ker je bilo ugotovljeno, da nesreče ni on zakrivil.

Knez Arzen zbolel

Bled, 25. septembra. AA. Nj. kr. Vis. knez Arzen je nedavno zbolel v Parizu. Pri bolniku je Nj. kr. Vis. kneginja Olga.

Odlikovanja

Beograd, 25. septembra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov je odlikovan z redom sv. Save 4. stopnje dr. Friderik Luckmann, odvetnik iz Ljubljane.

Trboveljski slavčki bodo nastopili v Belgradu

Belgrad, 25. septembra. m. V času kongresa za zaščito otrok, ki bo v začetku oktobra v Belgradu, priredi tam koncert tudi mladinski pevski zbor trboveljskih slavčkov dne 5. oktobra pod pokroviteljstvom prosvetnega ministra Magaraševiča.

Slovesnosti v Kragujevcu

Kragujevac, 25. septembra. m. V Kragujevcu so bile danes velike slovesnosti ob priliki blagoslovitve vodovodnih naprav. Slavnosti so prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja brigadni general Dekaneva, zastopniki vlade, senata, skupščine, vojno-tehničnega zavoda in mestne občine. Ob tej priliki je govorilo več govornikov, med njimi tudi projektant novega vodovoda, vseuč. profesor Milan Desič, ki je izrekel priznanje sedanji vladi za njeno naklonjenost, da so se dela pri vodovodu lahko končala.

Po blagoslovitvi vodovodnih naprav je bila slovesnost tudi v vojno-tehničnem zavodu, v katerem je bila blagoslovljena nova valjarna, ki predstavlja drugi pomembni dogodek ne samo za Kragujevac, temveč tudi za vso državo, posebno pa za našo vojsko. Tudi te slovenosti so se udeležili prej navedeni zastopniki.

Prometni nezgodi

Ljubljana, 25. septembra.

Posestnik Janez Ropar s Črnuč se je danes popoldne po opravkih peljal z motornim kolesom v Kamnik. Za njim je privozil avtomobil, ki se je zadel ob motorno kolo, tako da ga je potegnil s seboj in ga nekoliko metrov vlekel. Janez Ropar je padel s kolesa in se močno poškodoval. Pripeljali so ga z rešilnim vozom v ljubljansko bolnišnico.

Proti večeru pa se je delavka Marija Knaflič iz Kozarjev s svojim, pred kratkim kupljenim, kolesom peljala v cerkev na Dobrovo. Ker še ni znala dobro voziti, se je zaletela v zid in padla ter dobila notranje poškodbe. Tudi njo so z rešilnim avtomobilom prepeljali v bolnišnico.

Žepar v smrtni nevarnosti

Na sejmu v Mitrovici so opazili kmetje, da se znani sejmski žepar Marko Martinovič preveč sumljivo smuče okoli kmeta Save Mišiča iz Višnjičeva in da mu hoče ukrasti listnico. Kmetje so takoj sneli ročice z voza, drugi so pograbili drugo orodje ter planili na Martinoviča ter ga pričeli neusmiljeno pretepati. Nedvomno bi ga pobili do smrti, če ne bi priskočili orožniki ter iztrgali žeparja razburjeni množici iz rok. Mišič je pri zaslišanju trdil, da mu je Martinovič ukradel 7000 din, pri Martinoviču pa so našli 12.500 din, toda Martinovič trdi, da je ves ta denar njegov. Zato so orožniki aretirali še Mišiča. Zdi se, da je bil Mišič sam v zvezi z žeparjem in da je hotel torej žepar okrasti žeparja.

Kako cigani goljufajo kmete

Na sodišču v Mitrovici je bila te dni zanimiva obravnava, ki je pokazala veliko praznoverje tamkajšnjih kmetov. Dve ciganki in prileznik ene izmed njiju iz Šida so leto dni goljufali kmetico Marijo Torma iz Šida ter jo strašili z vilenjaki. Nekoč so ji obljubili poldrug milijon dinarjev, če jim da 300 din. Dali so ji vrečo z denarjem ter ji zagrozili, da ne sme odkloniti te vreče, sicer bo 99 vilenjakov pokazilo in ohromilo njene otroke, njenega sina učitelja pa bo oslepilo. Marija Torma je cigankam pogosto dajala denar, perilo in živež. Ciganki pa sta obljubili, da bosta molili 99 dni, da bosta pomirili 99 vilenjakov. Skupno sta ciganki izvabili od Marije nad 7000 din ter blaga v vrednosti nad 2000 din. Končno se je Mariji vendarle zdelo vse skupaj sumljivo ter se je obrnila na grško-katoliškega župnika v Šidu in ga vprašala, če obstojajo vilenjaki. Župnik je seveda odgovoril, da takih duhov ni, ter ji je svetoval, naj se obrne na orožnike. Sodišče je obe ciganki obsodilo, vsako na 5 mesecev zapora in na dve leti izgube državljanskih pravic.

Komunistični provokaterji na delu

Belgrad, 25. sept. m. S pomnoženo akcijo komunistov, ki izrabljajo sedanjo napetost v zunanjepolitičnem položaju, se bavi tudi današnja »Samouprava« ter poudarja: Odkar se je položaj v Evropi poslabšal, razvijajo komunisti in ostali ekstremisti povečano aktivnost po vsem svetu. To se opaža tudi pri nas, kjer gotovi politični krogi v svoji kratkovidnosti zavedno ali nezavedno hodijo na roke tem ekstremistom in plačancem raznih internacional. Agenti kominterne so danes postali nacionalisti, aranžerji in provokaterji. To ni prav nič čudnega, ker je Moskva danes edina prestolica v Evropi, ki želi vojno, toda ne vojne, da bi sama v njej sodelovala, temveč vojno, pri kateri bi imela samo koristi. Čuden pojav je danes v vseh državah, da hočejo vojno samo komunisti in socialisti. To so ravno oni, ki imajo v miru v propagandi proti vojni svojo najporabnejšo parolo. Tudi pri nas komunisti, žal sinovi naše domovine, toda ljudje, katerih vest je otopela, fanatično izpolnjujejo naredbe iz zamejstva ter od jutra do večera na ulici, po gostilnah, po domovih javno in skrivno širijo neresnične in alarmantne vesti. »Samouprava« poudarja, da se mora prebivalstvo samo braniti teh provokaterjev in vsakogar, ki razna razne vznemirljive vesti, takoj prijaviti oblastem. To naroča ne samo interes države, temveč tudi interes vsakega posameznika, ker imajo provokaterji samo ta cilj, da s širjenjem takšnih vesti vznemirjajo ljudstvo in ustvarjajo nezdravo psihozo. Jugoslavija je ena od redkih evropskih držav, ki mirno gleda na dogodke. Mi sami dobro vemo, kako neprijatelji naše države želijo, da bi se tudi pri nas ustvaril ugoden teren za kako nepremišljeno akcijo. Jugoslavija je urejena država, v kateri vlada red in v kateri se red mora spoštovati. Zato mora vsak, ki bi zavedno ali nezavedno kršil red in zakone, izkusiti kazen. Ne bomo dovolili, da bi v naši državi nemoteno in nekaznovano rili in hujskali mračni in destruktivni elementi. Tega noče ves naš narod, ki enodušno želi mir.

Primorske vesti

Goriški:

Batujski gospod

O človeku, ki je ves zrastel z vipavsko zemljo in ljudmi pod Čavnom, o možu, s katerim je zrastla zemlja in ljudje ob Vipavi, o svetniku, ki se je v svojem vročem temperamentu kot Jakob dan za dnem boril z Bogom, bom zapisal par spominov.

Visok, na plečih upognjen ,suh do zadnjih let kakor vipavski hrasti, ki kljubujejo burji. Viharen, nagel in navidez mrzel ko veter izpod Kucelja, v resnici pa poln sonca, dobrote in milobe kakor jagode v plantah. Tak je bil na zunaj gospod Nace Leban.

Živa zgodovina in očita priča našega trpljenja na Goriškem. Adventni Janez Krstnik, ki je šibal na desno in na levo, pa je še s šibo kazal na upapolno prihodnjost, ker je tako globoko doživljal in umeval preteklost.

Poznal je slovenske kneze v Gorici: Missia, Jordana, Sedeja; drugoval je na Gradišču s pesnikom Simonom Gregorčičem in bil njegov najboljši apologet. Mlajši generaciji je bil stric in njegov obzidani farovž v Batujah je bil vsem gostoljubna Betanija, kjer so poleg telesne hrane našli uteho, razumevanje in pobudo v najtežjih dneh naši prosvetni delavci na Goriškem. Kar je bilo dobrega, je zasadil na batujska tla: Orle in Bogomile, Marijine družbe in bratovščine, prosvetno društvo in petje. Njegovo župnišče je bilo majhen konservatorij, kjer je teden za tednom učil petje, mahal z velikimi, dolgimi rokami in štel takt tako na glas, da si ga slišal daleč po vasi. V njegovih sobah so stale grmade knjig, po mizah in predalih si našel vse naše časopise od prekmurskih »Novin« do »Glasnika«, od »Bogoljuba«, »Lučke« do »Slovenca«, »Goriške straže«, »Našega čolniča«, »Vigredi« — kdo bi jih znal našteti! Vsak še tako skromni listič je negoval, nešteotkrat moledoval za posamezne številke; nikdar mu ni bilo mar denarja, če je šlo za slovensko besedo, ali za slovensko pesem. Po veži in hodniku so visele slike našega dela in sam je obešal fotografije mož in slik iz slovenske zgodovine. Pod streho si je napravil knjigoveznico, in v dolgem predpasniku, z naočniki na suhem nosu negoval vsako knjigo, ker so bile vse njegove ljubljenke poleg cvetlic v gredicah in cvetličnjaku, kjer je molil, debatiral, premišljeval in sestavljal pridige in govore.

Pridigal je po domače, preprosto, večkrat ognjevito in svaril dobre Batujce tudi pred napakami, ki jih niso imeli.

Nad štirideset let je živel med Batujci, vsakega otroka je poznal, za vsako hišo se je zanimal, za vsak grm je vedel in zlasti za trto, grozdje in vino, ki je kipelo v njegovi kleti. Za čast mu ni bilo in nahrulil te je, če si ga imenoval konzistorialni svetnik. Hotel je biti le oče, župnik, zato je trpko doživljal zgodbo o Plebanusu in Štefanu Čedermacu.

Nisem v življenju še srečal duhovnika, ki bi tako skrbno ljubil našo besedo, zanjo trepetal, trpel in upal. Pred letom je prišel v Ljubljano z dolgo, črno pelerino. Vse mu je bilo novo, za vse se je zanimal, vse bi rad obiskal — le enega ni našel: ljubezni in umevanja za te prelepe kraje — vsaj pri vseh ne! S to bolestjo je odhajal nazaj na Goriško, kjer je več ljubezni in več umevanja kljub meji in britkostim, ki so za njo.

Včeraj popoldne so pokopali gospoda Naceta na batujskem pokopališču pod dvema velikima cipresama. Iz cerkve, ki jo je prenovil, se je vil dolg, črn sprevod mimo vinogradov, kjer zori temnordeče grozdje. Sobratje, ki so ga cenili, so v grenkih mislih stopali pred krsto in mu peli zadnjo pesem. Za krsto pa je jokalo nebroj ljudi. Kako težko je bilo gospodu Lojzetu iz Črnič, ko je vrgel zemljo na soseda, ki mu je bil brat in kako hudo je nam vsem, ki nam je bil stric, oče in vodnik.

Gospod Nace! Rajnega Lojzeta Brataža pozdravi, kneza Sedeja obišči in Simonu Gregorčiču povej, da je bil prerok naših lepih krajev, ter da te njegove prerokbe zore... Nam pa odpusti, da ti nismo napisali posmrtnice, kakršno si zaslužil!

Židje v Trstu

»Popolo di Trieste« je objavil zanimiv članek o židih v Trstu, v katerem piše med drugim: Če napravimo kratek sprehod po ozemlju, naletimo povsod na absolutno prevladovanje židovskega elementa. Žid od očetove strani je bil odstopivši tržaški župan Salem, ki ima za ženo dunajsko židinjo. Žid je podpredsednik pokrajinskega sveta korporacij Segre, žid je rektor univerze Udina in velik del akademskega senata profesorjev, žida sta tudi oba podpredsednika Združenih jadranskih ladjedelnic Modiano in Serge, predsednik pa poslanec Giunta, žid je tudi svetovalec te družbe Sacerdoti. Najbolj razširjeni tržaški list »Piccolo« je bil do nedavnega v židovskih rokah (Mayer). Židje so ravnatelji bank Cooperative (Cohen), Nazionale del Lavoro (Pollak) in Giuliana (Gattegno), dalje pooblaščeni član načelstva banke Triestina di Credito e Risparmio (Matatia) in nekateri načelniki Casse di Risparmio Triestine. Žid je glavni zdravnik Tržaškega Lloyda Castiglioni, univerzitetni profesor, ki ni vpisan v fašistični stranki in je splošno znan kot protifašist.

Banca di Roma daje svoje pravno zastopstvo židovskim odvetnikom, od katerih nekateri sploh niso vpisani v fašistični stranki in veljajo za protifašiste. Židje so tudi odvetniki bank Commerciale Italiana, Triestina in Združenih jadranskih ladjedelnic. Celo Banca d'Italia in I. R. I. se dasta zastopati po židovskih odvetnikih. Splošno znano je, da so predsedniki in tri četrtine načelnikov družb Assicurazioni Generali in Riunione Adriatica židje.

Židovsko skupino v Trstu tvorijo vsi tisti (in teh je ogromna večina), ki so se priselili v Trst pred eno ali največ dvema generacijama iz nemških dežel, iz Poljske, Ogrske in od drugod. O tem pričajo njihovi eksotični priimki, ki so jih spričo površnega in lahkega pristanka oblasti v veliko primerih znali poitalijančiti, pri čemer so si čestokrat prilastili slavna imena italijanskih in katoliških družin. Sem spadajo Arnsteini, Goldschieni (sedaj Orefici), Goldbergerji (sedaj Montuori), Kohnerji, Luftschdtzi (sedaj Ludovisi), Weissi (sedaj Albani), Hechti, Krebsi (sedaj Crespi), Sternergi (sedaj Montaldi), Klugmanni, Windspachi (sedaj Vinsi), Taussigi (sedaj Tassi), Löwenthali (sedaj Lovenati), Schwefelbergi (sedaj Sulfina), Prochaska, Tolmeinerji (sedaj Tolomei), Blau (sedaj Bellaudi), Schönsteini (sedaj Belsasso) itd. Vsi ti Židje se sedaj pod krinko Italijanov izdajajo za fašiste in domoljube najčistejše vode, medtem ko so v svojem srcu vedno ostali Nemci, Poljaki ali Madžari, predvsem pa židje. Končno ugotavlja članekar, da je v Trstu na državnih šolah najmanj 50 židovskih učiteljev in najmanj 500 židovskih šolskih otrok.

Denarni zavodi v Julijski krajini

Inspektorat za zaščito vlog v Rimu je izdal pregled zavodov dne 30. junija 1938. Ob koncu junija 1938 je poslovalo samo še 95 denarnih zavodov. Od začetka 1937 do sredine 1938 je 23 zavodov proglasilo likvidacijo, tako da je sedaj 107 denarnih zavodov v likvidaciji.

Stanje po pokrajinah je naslednje: Konec 1936 je poslovalo v goriški pokrajini 43 denarnih zavodov. Od tistega časa dalje pa jih je 8 stopilo v likvidacijo, in sicer slovenski zavodi v Borjani, Kobaridu, Komnu, Dornbergu, Štanjelu, Hudajužni ter furlanska zavoda v Gradiški in Marjanu. Sedaj posluje v tej pokrajini samo 35 zavodov, 39 pa jih je v likvidaciji.

Tudi v tržaški pokrajini se je v omenjenem roku povečalo število zavodov v likvidaciji, in sicer za 4 od 7 na 11. Dva izmed teh sta slovenska, v Sv. Križu pri Trstu in v Škednju, eden furlanski (v Gradežu) in eden italijanski (Banca Giuliana v Trstu) Celotno posluje sedaj v tržaški pokrajini samo 29 denarnih zavodov.

Posebno veliko je število zavodov v likvidaciji v puljski pokrajini. Od konca 1936 do 30. junija 1938 se je povečalo za 5, od 37 na 42. Napovedali so likvidacijo denarni zavodi v Malem Lošinju (dva), Rovinju, Sv. Nedelji in Vižinadi. V tej pokrajini posluje samo 25 denarnih zavodov.

V reški pokrajini je bilo 31. decembra 1936 še deset denarnih zavodov, danes jih je samo šest. Štirje so namreč medtem stopili v likvidacijo, in sicer trije na sami Reki (Banco operaio, Cassa Centrale in Sov. An. Quarnero) in Ljudska posojilnica v Knežaku. Celotno število zavodov v likvidaciji je 14.

V zadrski pokrajini poslujejo danes samo še štirje denarni zavodi, dva zavoda pa sta v likvidaciji.

Celotni pregled za Julijsko Krajino in zadrsko pokrajino je tale: 30. decembra 1936 je poslovalo še 200 denarnih zavodov. 139 jih je bilo v likvidaciji. Do konca junija 1938 je napovedalo likvidacijo nadaljnjih 37 zavodov, tako da posluje sedaj še 163 zavodov, število zavodov v likvidaciji pa je poskočilo na 176.

Drobne vesti

Pokrajinska zveza fašistične stranke v Gorici je pričela izdajati nov list pod imenom »Voce fascista«. List je ustanovljen predvsem za propagando in namenjen vsem fašističnim organizacijam v pokrajini.

V zvezi z gradnjo istrskega vodovoda so pričeli tudi regulirati reko Mirno. Da bodo sedanjo strugo lažje popravili in utrdili, so speljali vso vodo v nekdanjo opuščeno strugo. Po teh delih se bodo lotili izsuševanja vsega močvirja ob reki.

Konj je ugriznil Ivana Dodiča, starega 30 let, iz Novega grada v Istri.

Nesreča. 36 letni zidar Ivan Brenčič iz Škednja je padel z zidarskega odra, ker mu je nenadoma postalo slabo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima počeno lobanjo. Kmalu nato je ponesrečenec umrl.

Koroške novice

Starši bivših gojencev celovškega Marijanišča so dobili te dni okrožnico ravnateljstva celovške gimnazije, v kateri se pravi med drugim: »Kot odgovornega hranitelja bivšega — in verjetno tudi v šolskem letu 1938-39 študirajočega — marijaniščnika vas posebej opozarjamo na naslednje določbe odloka deželnega šolskega sveta za Koroško od 15. septembra: 1. Konfesionalne šole (kot n. pr. gimnazija v Št. Pavlu v Labudski dolini) nimajo javnostne pravice in ne morejo izstavljati veljavnih spričeval; učenci teh šol tudi kot privatniki ne morejo polagati izpitov ali dokončati študij. — 2. Učenci konfesionalnih šol ne smejo biti sprejeti v Hitlerjevo mladino. — 3. *V narodnosocialistični državi s položajem javnega nastavljenca ni združljivo, da bi se njegovi otroci ali varovanci vzgajali in poučevali v konfesionalnih šolah.*« — Kakor smo že poročali, je bilo v letošnjih počitnicah celovško Marijanišče ukinjeno in začasno spremenjeno v kasarno. V Marijanišču je bilo približno 70 slovenskih gimnazijcev.

Celovška realka in realna gimnazija bosta z novim šolskim letom postali nadšoli (Oberschule) za fante. Nadšola za dekleta bo nastanjena v poslopju uršulink. Dijaško semenišče Marijanišča se je preselilo v Št. Pavel, kjer bo dosedanja samostanska šola obstojala naprej kot zasebna šola. Ker ji vlada ni priznala pravice javnosti, bodo dijaki, ki bodo hoteli doseči priznanje svojih izpitov, morali izpite ponavljati pred profesorji državne gimnazije. Celovška klasična gimnazija bo, če bo dovolj učencev, obstojala naprej. V višjih razredih bo angleščina obvezen predmet, medtem ko se bo v tako imenovanih nadšolah poučevala angleščina že s prvim letom. Realna gimnazija v Beljaku se bo preuredila v nadšolo za fante in druga za dekleta.

Solsko leto se začne 3. oktobra. Na vseh ljudskih, glavnih in srednjih šolah se bo začel redni pouk 3. oktobra. Prav tako tudi na učiteljišču. Vpisovanje v šole je delno že končano, ker bi se prav za prav moral pouk začeti že sredi oktobra, pa je bil začetek šole preložen na 3. oktober.

Poljsko delo ob nedeljah. Te dni so izdale koroške oblasti odlok, da se mora poljsko delo opravljati tudi ob nedeljah, tako da bi bila s 1. oktobrom dela na polju v glavnem končana in letošnji pridelek brez izjeme že pod streho. — Med kmečkim prebivalstvom ta odlok ni naletel na preveliko odobravanje.

Carinske ovire med bivšo Avstrijo in Nemčijo bodo odstranjene s 1. oktobrom. Ta dan se bo gospodarstvo obeh delov države povezalo v eno samo celoto, pri čemer bosta imela korist predvsem avstrijsko kmetijstvo in trgovina.

Doklade za otroke. Iz okrajev Celovec, Velikovec in Št. Vid je bilo vloženih 4600 prošenj za stalne podpore„ 3500 prošenj pa za enkratno podporo za otroke. Imenovani okraji imajo okrog 200.000 prebivalcev in prekaša število prošenj vse ostale kraje države. Doslej je bilo rešenih 1300 prošenj, ostale bodo rešene, kakor upajo, še v teku tega leta.

Poročna posojila. Kdor hoče dobiti poročno posojilo, mora izpolniti pet glavnih pogojev: Prosilci morajo biti nemški državljani, arijskega pokolenja, v političnem oziru neoporečni, njihova poroka mora razbremenjevati delovni trg, pred poroko zaposlena žena mora svojo službo po možnosti opustiti. Iz celovškega, velikovškega in šentvidskega okraja je bilo vloženih 460 prošenj za poročno posojilo. Od teh je že rešenih 200. Poročno posojilo se odplačuje po 1% na mesec.

Počitniška akcija na Jadran je letos morala odpasti. Prijavili so se številni slovenski starši, ki bi radi privoščili svojim otrokom nekoliko oddiha ob južnem morju in solncu, pa oblast tega ni dovolila. Svojo prepoved je oblast utemeljila s tem, da otroci lahko obiščejo Vzhodno morje.

Smrtna nesreča. V Celovcu je vajenec Ortis snažil plinski stroj za varjenje. Nenadoma pa je stroj eksplodiral. Ubogi vajenec je bil pri tem tako hudo poškodovan, da je kmalu nato umrl.

Avstrijske znamke bodo z 31 oktobrom izgubile svojo veljavo. Do konca leta pa jih ljudje lahko zamenjajo za nove znamke pri vseh poštnih uradih.

Umrla je v Celovcu gdč. Marija Bratič, znana učiteljica umobolnih in zaostalih otrok. Rajna je slovela kot izborna učiteljica. Po očetu je bila Slovenka in se tega ni nikdar sramovala, marveč je bila vedno ponosna na svoje pokoljenje. »Ponosna sem, da izhajam iz tako plemenitega ljudstva«, je večkrat dejala. Naj ji sveti večna luč!

Gospodinjski tečaji Slovenske prosvetne zveze. Šestmesečna gospodinjska tečaja vodijo šolske sestre v Št. Jakobu v Rožu in v Št. Rupertu pri Velikovcu. Šesttedenske tečaje pod vodstvom gdč. Milke Hartmannove priredi Slovenska prosvetna zveza tudi letos.

Iz naših društev. Včeraj je imelo Prosvetno društvo v Radišah svoj prvi sestanek v jesenski sezoni. Sestanek je prav lepo uspel. — V nedeljo, dne 2. oktobra popoldne ob 3 uprizori društvo »Danica« v Št. Primožu igro »Divji lovec«.

Drobne vesti. Premovanje bikov bo letošnjo jesen v vseh okrajih Koroške. — Deželne bolnišnice imajo odslej naslov: »Kärntner Landes Heil- und Pflegeanstalten«. — Celovški tramvaj je zavozil v avtobus, ki vozi iz Celovca v Gradec. Dva potnika sta bila poškodovana. — Neznan tat je vlomil v blagajno grebinjske občine in odnesel 150 mark in vložno knjižico. Da mu ne bi bilo treba hoditi peš, si je »izposodil« tudi novo kolo. — 20 letni Adolf Deutschmann iz Kamna je streljal na neko dekle iz Št. Vida. K sreči je ni zadel. Fanta so zaprli. — Radio-antene bodo odslej po novi odredbi gradili v svrho skupnega sprejemanja za cele hiše in selišča.

Rosalie! Rosalie! Rosalie!
Kino Matica!

Umetniški klub v Mariboru

II. Umetniški teden - Vprašanje mariborskega gledališča

Maribor, 25. septembra.

Izredni občni zbor pod predsedstvom dr. Maksa Šnuderla je sklenil, da bo umetnostni teden od 4. do 10. decembra t. l. Na sporedu so 1. umetnostna razstava, 2. literarni večer, 3. uprizoritev izvirne slovenske drame v gledališču, če pa bi žiriji, ki je bila za to določena, ne ugajala nobena, bo gledališče uprizorilo drugo slovensko dramo, 4. koncertni večer, če pa ne bi bil v tem času mogoč, bo umetniški klub priredil ta večer ob priliki posloviln ga koncerta, ki ga bo imel bivši ravnatelj Glasbene Matice Marij Kozina v zvezi z Filkušnim Rudo konec januarja ali v začetku februarja 1939 Nagrade se bodo razdelile za vsako stroko po dve: ena po 2000, druga po 1000 din. Dela, ki se bodo predložila žiriji, morajo biti še neobjavljena in neigrana. Za literarna dela razen drame je čas do 4. novembra, za dramo do 15. oktobra, za kompozicijo do 15. oktobra, za upodabljajoče umetnine pa do 1. novembra. Termin se ne bo podaljšal.

Žirije: za literarna dela: dr. Anton Dolar, prof. Gustav Silih, prof. Lino Legiša. Za slikarska in kiparska dela: Radivoj Rehar, dr. Fr. Šijanec in Fr. Ks. Kos. Za gledališče: Veletrgovec Franjo Majer, Radivoj Rehar, dr. Vladimir Kralj. Za glasbena dela: ravnatelj Bajde, dr. Roman Klasinc, prof. Gregor Zafošnik.

Druga točka današnjega izrednega občnega zbora je bilo vprašanje gledališča. Ustanovitev društva za zgradbo gledališča ni nikaka utopija, ampak ima realno podlago. Novo gledališko poslopje v Mariboru je nujno potrebno. Zato se je ustanovil odbor, ki bo dal vzpodbudo delu za novo poslopje in pripravil ustanovitev društva. V ta odbor so bili določeni sledeči gospodje: Predsednik dr. Radovan Brenčič, odborniki dr. Ivan Dornik, dr. Maks Šnuderl, dr. Vladimir Kralj, prof. Karel Jirak in kot tajnica gdč. Cerinšek. Ta odbor bo na svojih sestankih razmišljal o denarnih sredstvih, ki bi bila za to potrebna in pripravil vse bodočemu društvu za ustanovitev novega gledališkega poslopja v Mariboru.

Samoprodaja za Ljubljano: tt. FRANC GOLOB, Ljubljana
Samoprodaja za Maribor: tt. PINTER in LENARD, Maribor

FOTOAMATER

Slikovni kot objektiva

Zmogljivost fotografskega objektiva je odvisna od treh optičnih konstant: goriščnice, svetlobnosti in uporabnega slikovitega kota. O goriščnici in svetlobnosti objektivov smo že pisali. Preostaja še tretja konstanta — slikovni kot.

Če vgradimo objektiv, ki je določen za kamero majhnega formata, na primer objektiv za kamero 4.5/6, v kamero precej večjega formata ter ga ustavimo na neskončno razdaljo, opazimo na medlici sliko, ki ima obliko kroga. Ta krog je osnovna ploskev svetlobnega stožca z vrhom v središču objektiva ter predstavlja celotno slikovno polje, ki ga objektiv izriše. To polje pa ni pri polni odprtini objektiva po vsej površini niti enako ostro, niti enako svetlo. Ostrina in svetlost slike pojemata od sredine kroga proti robu in le v sredini kroga je *uporabno slikovno polje* z zadovoljivo ostrino risbe in enakomerno porazdeljeno svetlobo. Tudi ta uporabni del slikovnega polja ima obliko kroga. Če zmanjšamo z zaslonko odprtino objektiva, se površina slikovnega polja ne zveča niti ne zmanjša, pač pa vpliva zaslonka na obseg uporabnega slikovnega polja, ki je pri majhni odprtini objektiva večji kakor pri nezaslonjenem objektivu.

Velikost celotnega slikovnega polja, ki ga projicira objektiv na medlico, je v zelo važnem razmerju z goriščnico objektiva. Za lažje razumevanje sito razmerje lahko predočimo grafično tako, da včrtamo v krog slikovnega polja premer AB in narišemo iz njegove sredine pravokotnico DC, katere dolžina je enaka goriščnici objektiva. Če zvežemo točki A in B s krajiščem pravokotnice C, oklepata črti AC in BC v vrhu kot, ki ga imenujemo *slikovni kot*. Ta kot je tem večji, čim krajša je goriščnica, in tem manjši, čim daljšo goriščnico ima objektiv. Njegovo velikost lahko zmerimo in določimo, v stopinjah, toda le pri ustanovitvi objektiva na neskončno razdaljo.

Kakor smo že ugotovili, je slika, ležeča v območju tako ugotovljenega slikovnega kota, deloma neuporabna, ker pojema njena svetlost in ostrina od sredine proti robu. Uporaben je samo srednji, enakomerno svetli in po vsej površini zadovoljivi ostri del kroga slike. Ta uporabni del zmerimo lahko na isti način, kakor smo ga opisali, ter dobimo pri tem nekaj manjši kot, ki se imenuje *uporabni slikovni kot objektiva*. Določamo ga prav tako pri ustanovitvi na neskončno razdaljo in — kar je zelo važno — pri polni odprtini objektiva. Če zmanjšamo namreč z naslonsko odprtino objektiva, postane uporabni slikovni kot objektiva večji. Tako ugotovljeni uporabni slikovni kot pa ne sme biti merodajen za presojo zmogljivosti objektiva, temveč samo uporabni slikovni kot, ugotovljen z nezaslonjenim objektivom.

Slabo korigirane leče imajo pri polni odprtini zelo majhen uporabni slikovni kot. Čim bolj so korigirane, tem manjša je razlika med celotnim in uporabnim slikovnim kotom. Najmanjša je pri dovršeno korigiranih anastigmatih. Uporabni slikovni kot pokrajinskih leč obsega komaj 30 do 40°, aplanatov 40—50°, Petzlavovih portretnih objektivov 20—30°, anastigmatov 60—70°. Ekstremno majhen slikovni kot imajo teleobjektivi, ekstremno velik pa širokokotni objektivi. Zaradi obsežnega slikovnega kota so ti objektivi posebno primerni za snemanje arhitektur in notranjščin, ki jih z navadnimi objektivi ne moremo obvladati. Značilna za objektive te vrste je njihova konstrukcija, ki je zelo kratka in stisnjena, mnogo krajša, kakor navadnih objektivov.

Z obsegom uporabnega slikovnega polja je določen format negativa, ki ga objektiv določene goriščnice izriše ostro in brez vinjetiranja. Vanj je mogoče začrtati format negativa v najrazličnejših oblikah: ozek ali širok počezni in pokončni ali pa kvadratični format. Pri dobro korigiranih objektivih jeo bseg uporabnega slikovnega polja tako velik, da zadostuje že goriščnica, ki je približno tako velika, kakor prekotnica negativa. Lahko pa je goriščnica tudi daljša ali krajša. Če je daljša, upodablja v večjem merilu, toda z manjšim slikovnim kotom. Če je uporabno slikovno polje za določen format negativa premajhno, potem negativ pri snemanju vinjetira: vogali slike so na pozitivu temnejši kakor sredina slike in pogosto tudi brez risbe. Podobne pojave opažamo pri kamerah, ki so opremljene z negativi s skopo odmerjenim uporabnim slikovnim poljem. Če pri snemanju s takšnimi kamerami premaknemo objektiv navzgor, navzdol ali pa na stran — kar je večkrat potrebno pri snemanju arhitektur itd. —, opazimo prav tako, da objektiv nekoliko vinjetira in da snema brez te napake samo takrat, kadar stoji optična os objektiva vsaj približno točno v sredini negativa. Pri nakupu kamer je zaradi tega dobro paziti, ali je kamera brez te napake ali ne. Na oko je to prav težko določiti. Najsigurnejši je točen preizkus. Vinjetiranje opažamo večkrat tudi pri izdelkih prav znamenitih toran — dokaz, da renomirana znamka nikakor ne pomenja popolne garancije za brezhibno funkcioniranje aparature.

Povprečne amaterske kamere so opremljene po večini z objektivi, ki imajo slikovni kot 60—70°.

Razlike v perspektivi pri snemanju z objektivi različnih slikovnih kotov ni nobene, če fotografiramo z iste snemalne točke. Če iz slike, upodobljene z objktevimo, ki ima velik slikovni kot, izrežemo sredino in jo primerno povečamo, se perspektivično popolnoma krije s posnetkom, ki smo ga napravili z objektivom z majhnim slikovnim kotom. Le pri izrazito širokokotnih objektivih opažamo nekoliko neobičajno perspektivo.

Daljše osvetlitve

so mogoče tudi iz roke brez stojala, ki ga le neradi jemljemo s seboj na potovanja in izlete. Marsikdo pozablja namreč, da je skoraj večina modernih kamer opremljenih s samoprožili, kdor pa se tega zaveda, uporablja samoprožilo največkrat le za ovekovečenje svoje osebnosti in kvari slike lepih pokrajin s ponesrečeno postavljeno stafažo. Če ugotovimo, da je vzrok zmajanih posnetkov večinoma neroden pritisk na prožilo pri osvetlitvi, potem že vemo, kaj moramo napraviti, da se temu izognemo: pomagati nam mora samoprožilo! Avtomatično prožilo naj osvetli namesto nas! Med brnenjem prožila se postavimo na noge, držimo aparat trdno v rokah in neposredno pred izprožen jem zadržimo dihanje. Tako osvetlimo lahko iz proste roke pol sekunde in tudi več, ne da bi posnetek zmajali.

Zamrenjeni negativi

so strah amaterjev. Gotovo: če je mrena gosta, skoraj neprodirna, potem je najbolje, da uničimo negativ mehaničnim ali kemičnim potom s primernim oslabljevalcem. Nekaj drugega je z lahno zamrenjenimi negativi. Ne samo da zaradi lahne mrene ne trpi kvaliteta slike, temveč ustvarja celo ugodnejše pogoje za povečavanje in kopiranje, zlasti za kopiranje šibkih senčnih partij negativa. Izkušeni fotografi imajo rajši nekoliko zamrenjen, kakor popolnoma nezamrenjen negativ. Takšna šibka mrena je namreč dokaz, da je negativ razvit pravilno in da leži risba v senčnih delih negativa v ravnem delu gradacijske krivulje. Res je pa tudi to, da je od takšne koristne mrene pa do goste in škodljive prav kratek korak! Preveč dobrote pa tudi v tem primeru ne koristi!

Nedeljski sport

Poljska : Jugoslavija 4 : 4 (2 : 1)

Varšava, 25. septembra. m. Na stadionu Legije v Varšavi je bila danes popoldne z zamudo 16 minut prijateljska mednarodna tekma med našo in poljsko drž. reprezentanco za pokal Nj. Vel. kralja Petra II. To je bila druga tekma za ta pokal. Prva se je lansko leto končala v Belgradu z rezultatom 9 : 3 za Jugoslavijo. Današnja tekma se je končala neodločeno s 4 : 4 (2 : 1). Poljsko moštvo je bilo sestavljeno takole: Matejski, Štepanjak, Gura, Stalecki, Piez II., Žitko, Piez I., Piontek, Karbaš (Wostan), Wilimowski, Wodarž. — Jugoslavijo pa so zastopali: Glaser, Hügl, Matošič, Lechner, Jazbinšek, Kokotovič, Šipoš, Lešnik, Wölfl, Antolkovič, Velker. — Sodnik Ekling iz Švedske

Za tekmo je vladalo ogromno zanimanje. 35 000 gledalcev je temperamentno prisostvovalo igri. Naše moštvo, ki je nastopilo v pomlajeni postavi z novima igralcema Wölflom in Velkerjem v napadu, je danes pokazalo izvrstno igro. Naš napad je bil danes proti pričakovanju res najboljši del moštva, medtem ko je obramba, ki je sicer bila do danes najboljši del moštva, igrala sicer dobro, toda delala je za momente male napake, katere so izkoristili Poljaki in na ta način nepričakovano zabili gole, katerih se nihče ni nadejal. V prvem polčasu so bili Poljaki v lahni premoči, naša obramba, zlasti naši krilni halfi so v tem delu igre bili precej defenzivni, tako da ni bilo prave zveze med napadom in obrambo. V drugem delu igre se je ta vrzel spopolnila in do 30. minute drugega polčasa je naše moštvo izvedlo pravo ekshibicijsko igro ter s stalnimi napadi ogrožalo vrata Poljakov. Glede igre bi morali danes zmagati naši s par goli razlike. Imeli so vse možnosti razen sreče, ki je bila danes popolnoma na strani Poljakov. Poljaki so v tehničnem pogledu zaostajali za našim moštvom. Bili so edino v borbenosti malo boljši od naših. Sodnik Ekling je sodil zelo slabo, in to na škodo naše reprezentance.

Kratek potek: Že v tretji minuti so naši imeli šanso za gol, toda Velker je streljal poleg prečke. V 6. minuti so Poljaki zastreljali lepo šanso, zatem pa spet naši v 12. minuti. V 16. minuti so Poljaki z nenadnim prodorom preko desnega krila zabili po svojem igralcu Karbašu prvi gol zaradi napake naših branilcev. Karbaš je bil ranjen in ga je zato nadomeščal Wostan. Štiri minute kasneje Wilimowski zaradi kiksa strelja iz bližine in poveča rezultat na 2 : 0. Naši odgovarjajo ostro, toda nimajo sreče. Vse žoge gredo bodisi v prečko, bodisi poleg. V 30. minuti Lešnik ostro prodre, strelja in zabije gol, toda sodnik ga ne prizna, češ da je bil ofside, ki ga je pa samo on videl. Vendar so naši pred koncem prvega polčasa z lepim golom Welgla zmanjšali rezultat na 2 : 1.

V drugem polčasu so naši takoj izpočetka izvrstno pričeli in že v sedmi minuti je Kokotovič iz enajstmetrovke, katero je sodnik dosodil zaradi ostrega faula nad Velkerjem, izenačil. Sledilo je bombardiranje poljskih vrat, toda vratar ima neverjetno srečo. V 15. minuti je desna zveza Piontek nenadoma prodrl, ko se naši branilci sploh niso nadejali napada in dosegel ponovno vodstvo za Poljake 3 : 2. Naši ostro reagirajo in v 17. minuti Wölfl prodre vso obrambo, tolče na gol, branilec v zadnjem momentu odbija, Wölfl sprejme in neubranljivo vrača ter izenači na 3 : 3. Sledi cela serija naših napadov, ki so se končali v 26. minuti s četrtim golom, katerega je zabil izvrstni Wölfl. Zatem so naši nenadoma popustili, sigurni svoje zmage, kar so zopet izkoristili Poljaki ter z nenadnim prodorom preko desnega strani v 40. minuti zopet zaradi nesporazuma naših branilcev izenačili ter postavili končni rezultat 4 : 4.

Naša reprezentanca, ki je potovala v Varšavo čez Madžarsko in Češkoslovaško, se je nocoj zaradi dogodkov na Češkoslovaškem vrnila čez Romunijo v domovino.

Belgrad, 25. sept. m. Kombinirano moštvo Jugoslavije in BSK-Kispest 3 : 2.

Plavalne tekme v Trstu

Mesto dvoboja Italija : Jugoslavija so bila le prijateljska tekmovanja

Trst, 24. septembra

Danes bi se moralo vršiti revanžno tekmovanje med reprezentancama Italije in Jugoslavije, vendar se tekma po krivdi Italije ni vršila. Tržaško občinstvo je športno, posebno za plavanje odlično vzgojeno, toda danes ni bilo niti desetino onih, ki so tako navdušeno pozdravljali uspehe plavačev liginih klubov. Italijanska zveza se tokrat ni izkazala športno, marveč je zopet dala povoda razburjenju športnega občinstva. Zaradi bolezni Seniorija, Costatija in Coca, je italijanska plavalna zveza odpovedala meddržavni moški dvoboj in predlagala, naj se vrši v okvirju prvotnega tekmovanja edino le water-polo in skoki, na kar vodja jugoslovanske ekipe g. Macanovič ni mogel pristati, tako da so se končno zedinili na medmestno srečanje (Dubrovnik, Split, Sušak, Ljubljana) in »okrnjena Italija«, in sicer brez vsakih — ocen.

S četrturno zamudo sta vkorakali jugoslovanska in italijanska reprezentanca, ki jih je občinstvo navdušeno pozdravilo. Naša reprezentanca je izročila italijanski okusno darilo — pirotski čilim.

Prva točka današnjega dne je bila 1500 m prosto. Za Italijo: Oguio, Scipica, za Jugoslavijo: Žižek (Dubrovnik), Balla (Vojvodina), Mini (Sušak), in Baica (Dubrovnik).

Takoj v začetku je potegnil mladi Žižek, kateremu se pozna odlična forma in dispozicija. Prvih 100 metrov je preplaval v času 1.9,3; 200 m 2.27; 400 m 5.7,8; 800 m 10.32. Na 800 m je že vodil za 50 m pred Ballo; 1000 m je preplaval v času 13.14.8, v novem rekordnem času. Žižek je na 1450 istočasno obrnil s Scipico, katerega je pustil za seboj 100 m! V krasnem finisu je kot prvi prispel na cilj v **odličnem rekordnem času 19:48,9.**

2. Baica (D) 21:3,7; 3. Balla (Voj.) 21:8,4; 4. Scipica (It.) 21:23,5; 5. Oguio (It.) 21:56,7; 6. Mini (S) 22:6,1.

100 m prosto: Za Jugoslavijo Stakula D., Defilips, Patočnjak, Kurtini (Sušak), za Italijo: Lizardi, Luciania, Vittari.

1. Štakula (D) 1.01,5; 2. Lisardi (It.) 1.02,5; 3. Luciani (It.) 1.02.7; 4. Vittori (It) 1.03; 5. Defilipis (S) 1.04,1; 6. Potočnjak (S) 1.04.2; 7. Kurtini (S) 1.04,9.

200 m prsno: Na tej progi je dominiral »fant« iz Kamnika, naš Cerer, ki je kakor Žižek plaval mnogo pred ostalimi:

1. Cerer (Lj) 2.52,5; 2. Grkinič (S) 2.57,7; 3. Bertteti (I.) 3.01.2; 4. Graziani (It.) 3.01,6; 5. Kon (S) 3.01.9.

V naslednji točki so se vršili skoki iz 3 m deske. Skakali so za Italijo: Foskini, Nikastro, za Jugoslavijo Ziherl, Keržan, Pribovšek.

Danes so se vršili obvezni skoki, poljubni pa se nadaljujejo jutri zvečer. — V obveznih skokih vodi Ziherl.

Kot zaključek prvega večera se je vršila **water-polo tekma** med reprezentanco Italije in Sušakom. Za to tekmo je bil poklican dunajski sodnik g. Pattrezi.

Viktorija je nastopila v postavi: Mihovilovič, Polič, Matkovič, Grkini, Marčeta, Kurtini, Polič. Italija: De Angeli, Burgatelle, Valle, Majom, Raspini, Aguio, Goggioli.

V začetku sta obe moštvi igrali dokaj ležerno in slabo podajali. Po drugi minuti je krasno streljal Polič in — zamajala se je mreža. Viktorija je igrala nad vse požrtvovalno. Imela je dovolj prilik, toda malo sreče. Po napaki Marčeta so Italijani po Raspiniju izenačili. Polčas 1:1. V drugem polčasu so Italijani močno pritisnili in dali v pol min. drugi gol. Takoj nato dobi Polič lepo na roko in že je žoga v mreži. Viktorija igra odlično; pohvale vredna sta posebno Grkinič in Polič, ki je dal še tretji gol. Igra je proti koncu postajala vse živahnejša in po Poliču je padel še 4. gol.

Tekma je končala z rezultatom 4:3 za Viktorijo.

Po water-polu je sledila še **štafeta 4 krat 100 m prosto.** Jugoslavija je postavila tri štafete, Italija pa eno, v postavi: Luciani, Vittori, Gambeta, Lizardi.

1. Italija 4.11,3.

2. Jugoslavija I. Defilipis, Žižek, Ciganovič, Štakula — 4.17,2.

3. Jugoslavija III. Curtini, Potočnjak, Marčeta, Cerer — 4.23,4.

4. Jugoslavija II. Baica, Balla, Stručej, Mini — 4.29,1.

Plavalne tekme srednješolcev

Ljubljana, 25. septembra.

Danes popoldne so bile na kopališču SK Ilirije plavalne tekme srednješolcev za prvenstvo ljubljanskih srednjih šol. Zanimanje za te tekme je bilo srednje, pač pa je bila udeležba dijakov dokaj zadovoljiva. Tudi rezultati so pokazali, da imamo v naših srednješolcih nekaj talentov za plavalni šport, ki bodo nekoč še oblekli državni dres, če bodo pravilno gojili plavalni šport. Zmagala je III. državna realna gimnazija, ki ima — kakor izgleda — največ in najboljše športnike med vsemi srednjimi šolami v Ljubljani.

Doseženi so bili ti-le rezultati:

50 m prosto, moški (nastopilo je 17 tekmovalcev): 1. Pestevšek, III. drž. gimn. 29.1; 2. Friedrich, I. drž. gimn., 30; 3. Vodopivec, I. drž. gimn., 30.1; 4. Loser, klas. gimn., 30.9; 5. Herzog, III. drž. gimn., 31.1; 6. Gjud, I. drž. gimn., 21.8.

Točke: I. drž. gimn. 14; III. drž. gimn. 15; klasična 3.

100 m prsno, ženske: 1. Werner, ženska mest. šola, 1:38; 2. Filipič, II. drž. gimn., 1:51.2; 3. Brilej, žen. mestna š., 2:00.4; 4. Zaletel, žen. mest. š., 2:05; 5. Osojnik, žen. mest. š., 2:21.8; 6. De Paulis, žen. mest. š., 2:25.

Točke: Ženska mestna 24, II. državna 8.

100 m prsno, moški (10 tekmovalcev): 1. Binder, III. drž., 1:25.4; 2. Biber, I. drž., 1:29.4; 3. Rabič, klasična, 1:32.9; 4. Lasič, III. drž., 1:35.1; 5. Hofman, I. drž., 1:37.2; 6. Keršovan, III. drž., 1:41.3.

Točke: I. drž. 24, III. drž. 32, klasična 8.

100 m hrbtno, moški: 1. Perteršek, III. drž., 1:21.9; 2. Bohinjc, I. drž., 1:31.1; 3. Grašek, klasična 1:32; 4.Tiran, III. drž., 1:33.6; 5. Vodopivec, I. drž., 1:37.1.

Točke: I. drž. 34, III. drž. 48, klasična 13.

50 m prosto, ženske: 1. Finc, II. drž. 33.8; 2. Werner, ženska mestna 43.8; 3. Vidmar, ženska mestna 45.7; 4. Bezjak, ženska mestna 48.6; 5. Filipič, II. dr., 1:11.9.

Točke: ženska mestna 40, II. drž. 23.

100 m prosto, moški (8 tekmovalcev): 1. Pelhar, I. drž. in Hudnik III. drž. 1:10.2 (mrtvi tek); 2. Herzog III. drž. 1:13.4; 3. Lavrenčič, III. drž. 1:20.3; 4. Jovanovič, I. drž. 1:20.6; 5. Andoljšek, I. drž. 1:26.

Točke: I. drž. 47.5, III. drž. 66.5, klasična 13.

4 krat 50 m, prosto, ženske: 1. Ženska mestna (v postavi: Zaletel, Bezjak, Brilej, Vidmar) 3:21. Plavala je samo ena štafeta.

Točke: Ženska mestna: 66, II. drž. 23.

3 krat 100 m mešano, moški: 1. III. državna (Pestevšek, Binder, Hudnik) 4:07.9; 2. Klasična (Grašek, Rabič, Loeser) 4:19.8; 3. I. drž. 1 (Bohinjc, Biber, Gjud) 4:26.6; 4. III. drž. 2 (Tiran, Lasič, Herzog) 4:30.5; 5. I. drž. 2 (Banda, Hofman, Andolšek) 4:46.7.

Točke: I. drž. 61.5, III. drž. 98.5, klas. 29.

4 krat 50 m prosto, moški: 1. I. državna 1 (Pelhan, Jamar, Vodopivec, Fridrich) 2:03.1; 2. III. državna (Hodalič, Hudnik, Herzog, Pestevšek) 2:11.8; 3. III. državna 2 (Suly, Grobovšek, Jager, Lavrenčič) 2:19,5; 4. klasična (Grašek, Rabič, Killer, Loeser) 2:21.5; 5. I. državna 2 (Juvanovič, Vuga, Banda, Paternuš).

Točke in končni rezultati:

1. III. državna 124.5 točk.
2. I. državna 91.5 točk.
3. klasična 33 točk.

Skoki s 3 m deske: 1. Selan Branko, III. drž. 40.80 točk, 2. Colnar Janko, III. državna 26.40 točk, 3. Paternuš Karlo, I. državna 13.27 točk.

Zemunsko vremensko poročilo. Po večini jasno v vsej državi. Zjutraj megla v notranjih predelih ter po severnih krajih. Precej oblačno v južnem in zahodnem delu. Temperatura se je nekoliko dvignila. Najmanjša je bila v Plevlju 2, največja v Vranju 32 stopinj. — Vremenska napoved za 26. september: Po večini jasno in zjutraj megla po vsej državi. Noč bo hladna.

Tekme v odbojki

Včeraj popoldne so se poleg ostalega športnega programa vršile na »Stadionu« tudi tekme v odbojki. Tekmovala so večinoma seniorska in juniorska moštva Fantovskih odsekov. Ker je bilo seniorskih moštev več, se je tekmovanje za nje izvedlo po izločilnem (cup) sistemu, dočim so juniorska moštva igrala po točkovnem (liga) sistemu.

Tekmovanje v seniorski skupini je dalo naslednji vrstni red:

1. mesto FO Sv. Jakob - Lj..; 2. mesto FO Trnovo - Lj.; 3. mesto FO Dev. Mar. v Polju.

Najvažnejši rezultati pa so sledeči: FO Trnovo : FO Sv. Peter - Lj. 15:13, 15:1; FO Sv. Jakob : SK Planina 15:13, 15:6; FO Trnovo : FO Dev. M. v Polju 15:13, 15:5; SK Planina : FO Sv. Peter 14:16, 15:8, 15:8; FO Dev. M. v Polju : SK Planina 15:7, 15:12; FO Sv. Jakob : FO Trnovo 10:15, 15:7, 15:7.

Zmagovalec seniorske skupine FO Sv. Jakob si je po trikratni zaporedni zmagi (l. 1936, -937, 1938) pridobil v trajno last dragocen pokal, darilo bana dravske banovine dr. Marka Natlačena. FO Sv. Jakob je po svoji preudarni in mirni igri popolnoma zaslužil zmago. Drugi najboljši udeleženec turnirja FO Trnovo je od lanskega leta pokazal velik napredek, le več razumne uigranosti bo še treba. Prvak spomladanskega tekmovanja FO Dev. Mar. v Polju pa žal ni mogel nastopiti pompleten. Ekipo SK Planina pa so sestavljali večinoma mlajši člani lahkoatletske sekcije, in s tem dokazali, da je od iger z žogo slehernemu lahkoatletu odbojka najprimernejša.

Tekmovanje v juniorski skupini je dalo sledeči vrstni red: 1. mesto FO Št. Vid pri Ljubljani, 2. mesto FO Sv. Jakob - Ljubljana, 3. mesto FO Dev. Mar. v Polju.

Glavni rezultati so naslednji: FO Sv. Jakob : FO Dev. Mar. v Polju 15:12, 15:9, FO Št. Vid : FO Dev. Mar. v Polju 15:12, 15:12; FO Št. Vid : FO Sv. Jakob 7:15, 15:10, 15:9.

V juniorski skupini so mogli tekmovati le oni, ki so največ 16 let stari. Zmagovalec FO Št. Vid nad Ljubljano je najlepše presenetil, ker mu je bil pač to prvi javni nastop v tej panogi ter si je zasluženo osvojil prehodni pokal, darilo športne trgovine »Alpine«.

Ženske lahkoatletske SK Planine

Ljubljana, 25. septembra.

Ženska lahka atletika pri nas v zadnjih letih precej počiva, ljubljanski klubi se ž njo nočejo ukvarjati, ker imajo že z moškimi sekcijami dovolj posla. SK Planina pa ima v svojem programu tudi ves ženski šport, ne izvzemši lahkoatletskega in zato prireja tudi za svoje ženske sekcije od časa do časa kake tekme. Med take tekme spada tudi današnji lahkoatletski miting na Stadionu, za katerega je bilo med občinstvom veliko zanimanja, kar je dokazala precejšna udeležba. In tudi udeležba atletinj je bila prav lepa, le z rezultati se ne moremo povsem zadovoljiti, kar pa gre seveda na rovaš tega, ker nimajo doma prave konkurence. Upajmo, da se bo tudi ženska lahka atletika dvignila pri nas na višino, na kateri je nekoč že bila.

V naslednjem prinašamo še posamezne rezultate.

Tek na 60 m: 1. Merala Marija SK Pl. 8.9. 2. Tome Viktorija SK Pl. 9.0. 3. Žujek Heda, DK Kranj 9.2.

Krogla (4 kg): 1. Pregelj Iva DK Kočevje 8.25 m. 2. Kocjan M., DK Trnovo 8.21 m. 3. Žujek H., DK Kranj 7.28 m.

Skok v višino: 1. Pregelj Marija, DK Sv. Peter 1.25 m. 2. Tome Viktorija, SK Pl. 1.20 m. 3. Pregelj Iva, DK Kočevje 1.20 m.

Disk (1 kg): 1. Tome Viktorija, SK Pl. 23.63 m. 2. Pregelj Iva, DK Kočevje 23.42 m. 3. Kocjan Minka, DK Trnovo 21.24 m.

Skok v daljavo: 1. Žužek Heda, DK Kranj 4.06 m. 2. Pregelj Marija DK Sv. Peter 3.97 m. 3. Ulčakar Adi, SK Pl. 3.90 m.

Štafeta 4 × 60 m: 1. SK Planina (mešana) 37.00 sek. 2. SK Planina (diskvalificirana zaradi prestopa).

Mariborski sport

Maribor, 25. septembra

Dve prvenstveni tekmi

S tremi tekmami se je danes nadaljevalo prvenstvo za mariborsko okrožje LNP. V Mariboru sta bili dve tekmi, in sicer se je na stadionu ob Tržaški cesti odigrala tekma med SK Železničarjem in SK Muro iz Murske Sobote, ki se je končala z zasluženo zmago SK Železničarja 5:1 (2:1). Železničarji so bili tehnično in kombinatorno boljše moštvo ter je njihova zmaga tudi po poteku igre docela zaslužena. Železničar je imel svoje najboljše moči v ožji obrambi, pa tudi ostale formacije so povsem zadovoljevale v svojih nalogah. Mura je predvajala v splošnem zadovoljiv nogomet, toda od moštva se je mnogo več pričakovalo. Izgleda, da je Mura samo na domačem terenu nevarna, medtem ko se na tujem igrišču doslej še ni obnesla. Pri Muri sta predvsem ustrezali ožja obramba z vratarjem na čelu ter deloma tudi krilska vrsta, medtem ko je bila napadalna vrsta zelo slaba. Pri vsem tem pa so Murci imeli precej sreče, kajti po pokazanem znanju so zaslužili še večji poraz. Tekma je bila v ostalem še precej fair. Igro je v splošnem dobro sodil g. Vrhovnik iz Ljubljane.

Druga tekma se je uro pozneje odigrala na igrišču SK Rapida, kjer sta se srečali moštvi ISSK Maribora in SK Slavije (Pobrežje). Ta tekma se je končala s precejšnjo senzacijo, namreč neodločeno 0:0. Tekma je bila napeta od začetka do konca in je bila prepletena z raznimi incidenti in neprijaznostmi. Žal je bil v tekmi, in sicer v 25. minuti prvega polčasa, težko ranjen vratar Slavije Dražbaher, ki je dobil poškodbe na glavi ter so ga morali reševalci prepeljati v bolnišnico. Nekaj minut za tem, in sicer v 32. minuti, je bil poškodovan še dru gigralec Slavije Berglez, ki je takisto zapustil igrišče, tako da je Slavija odslej igrala samo z devetimi igralci, kljub temu pa se je Slaviji še posrečilo, da je rezultat obdržal ado konca. Bila je to neenaka borba in zasluži Slavija za ta uspeh priznanje. Sodil je g. Kopič.

V predtekmi je rezerva ISSK Maribora v prvenstveni tekmi porazila rezervo SK Slavije z 8:2. — Na stadionu Železničarja je dopoldne mladina SK Rapida zmagala nad mladino SK Železničarja 2:1.

SK Rapid iz Maribora je nastopil na vročih tleh v Čakovcu proti tamošnjemu čakovškemu SK. Tekma je bila zelo živahna in napeta ter se je končala neodločeno z 1:1 (0:1).

Borba za teniško državno prvenstvo moštev

V najlepšem jesenskem vremenu so se srečali danes na lepih teniških igriščih SK Rapida tekmovalci IV. kola za državno teniško prvenstvo moštev. V tem kolu sta se srečala dva najresnejša slovenska konkurenta — ljubljanska Ilirija in mariborski Rapid. Ilirijani so poslali v Maribor svoje preizkušeno moštvo ter so zasluženo zmagali v razmerju 4:1. Posamezni rezultati so sledeči:

Smerdu (I) : Blanke O. (R) 6:0, 6:1.
Bauko (I) : Holzinger (R) 6:4, 6:4.
Hitzl (R) : Truden (I) 6:4, 6:4.
Inž. Murko (I) : Leyrer (R) 6:4, 6:1.
Gospodje v dvoje:
Smerdu—Truden (I) : Hitzl—Blanke O. (R) 6:1, 10:8.

Igre so bile izvrstne in zelo napete. Iliriji se pozna velika rutina, katero so si pridobili njeni reprezentanti v mednarodnih nastopih. Posebno zanimanje in občudovanje gledalcev je vzbujal mladi Smerdu, ki postaja razredni igralec in spada gotovo že v prvo moštvo naše države. Smerdu se je v teku tega leta neverjetno razvil ter je napredoval gotovo za dva razreda. Rapidovo moštvo je igralo z veliko požrtvovalnostjo, nekatere zmage so si Ilirijani pridobili le s tesno razliko. Od Rapidovcev se je odlikoval mladi 16-letni Blanke O., ki je bil izvrsten zlasti v igri v dvoje ter je pokazal, da je zasluženo zmagal v juniorskem državnem prvenstvu. Blanke se bo gotovo še lepo razvil. Tudi Hitzl je pokazal v svoji igri s Trudnom, da ga moremo prišlevati še vedno med najboljše teniške igralce v Sloveniji. Tudi Leyrer in Holzinger sta se do kraja iger dobro držala, pozna se jima pa, da premalo trenirata. Tekmam je prisostvovalo zelo veliko ljudi, ki so prišli zaradi lepih iger v polni meri na svoj račun, saj je bila to v letošnjem letu gotovo najboljša in najbolj napeta teniška prireditev v Mariboru. Tekme je vodil od saveza imenovani vrhovni sodnik ravnatelj Babič.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 25. septembra.

Živahno dopoldne. Na prehodu med vročim in mrzlim letnim časom kaže Ljubljana navadno bolj živahno lice ob nedeljah, kakor ob vročih poletnih ali snežnih zimskih nedeljah. Takrat mladina skoraj vsa odhiti v naravo, bodisi h kopanju, bodisi k smučanju, v jeseni pa vsega tega ni. Že zlepa ni bila dopoldanska promenada tako živahna, kakor je bila današnja, ko je bila Aleksandrova cesta in z njo seveda Tivoli, Šelenburgova ulica ter bližnje ulice polna mladega sveta — med njimi seveda tudi starejših. Glavni pogovori so se danes sukali največ okoli teme: »Ali bo vojska ali ne?« Razpoloženje mladine pa je bilo k sreči optimistično: »Ne, ne bo vojske!« Opaziti je bilo, da so danes prišli na cesto pretežno mladi fantje, ki jih to vprašanje najbolj zanima in tudi taki, ki navadno ne ljubijo promenade.

Velik obisk Kalinove razstave. Razstava lepih plastik akad. kiparja Borisa Kalina pomenja dvojni kulturni dogodek. Prvič zaradi tega, ker se je akad. kipar Boris Kalin krepko uveljavil v našem kulturnem življenju ter dosegel soglasno priznanje naše umetniške kritike, drugič pa zato, ker je njegova razstava doživela še na drugi strani svojevrsten uspeh: občinstvo jo namreč v velikem številu obiskuje. Včeraj dopoldne je bilo v Jakopičevem paviljonu nabito polno obiskovalcev.

Poroka. Včeraj popoldne sta se v frančiškanski cerkvi poročila gdč. Vilma **Mihek** in g. Emil **Lesjak,** bančni uradnik iz Ljubljane. Za priči sta bila ženinov brat g. Franci Lesjak, banovinski tehnik, in g. Anton Prelog, trgovec iz Ljubljane. Mlademu paru iskreno čestitamo!

Huda nesreča na Celovški cesti. Malo pred 4 popoldne se je pripetila na Celovški cesti tik pred Gasilskim domom huda nesreča. Po cesti je privozil na motornem kolesu 34 letni natakar Feliks Kocbek, doma z Vodnikove ceste 17. V prikolici pa je sedela neka ženska. Nasproti je privozil osebni avtomobil, ki se je zadel v Kocbekovo vozilo. Pri trku je Kocbek omahnil z motornega kolesa ter obležal s hudimi poškodbami. Poklican je bil reševalni avtomobil, ki je Kocbeka prepeljal v bolnišnico. Kocbek ima hude notranje poškodbe. Njegovi spremljevalki pa se k sreči ni pripetilo nič hujšega.

Dve poškodbi. Davi so bili poklicani ljubljanski reševalci v Iško vas. Ponoči so se namreč stepli fantje v gostilni. Posestnikov sin Jože Japelj je hotel miriti, pa ga je nekdo med splošnim pretepom zabodel v hrbet in ga nevarno ranil. — Na Fužinah se je na vrtu neke gostilne zabaval na gugalnici mesarski pomočnik Rajko Renko iz Spodnje Hrušice. Bil je nekoliko vinjen ter je med guganjem padel na tla. Pri padcu je dobil resne poškodbe na vratu.

Smrt dveh otrok pod deblom

V vasi Poljani pri Sarajevu se je pripetila huda nesreča. Dva kmeta sta sekala debelo bukev, pri tem pa nista opazila, da se v bližini igrata 7 letni Mehmed Jajetovič s svojo 9 letno sestro Zenigo. Otroka sta pasla v gozdu goved ter sta prišla blizu, da vidita, kako se bo podrla bukev. Otroka pa sta se preveč približala, in ko je bukev padla, so ju debele veje na mestu ubile.

Pojasnjena smrt starega mlinarja

Pred nekaj meseci je prišel k staremu mlinarju Jovi Šejagoviču v Subotskem gradu pri Daruvarju neznan tujec. Šejatovič je živel v osamljenem mlinu, nekaj kilometrov oddaljenem od vasi, v samoti. Tujec je zahteval od mlinarja, naj mu da večerjo in prenočišče. Stari dobrodušni mlinar se je tujca usmilil ter ga sprejel pod streho in ga lepo pogostil. Na razpolago mu je dal svojo sobo, sam pa je spal v mlinu. Zgodaj zjutraj so kmetje našli mlinarja mrtvega z veliko rano na glavi. Njegovo stanovanje je bilo popolnoma oplenjeno. Tujec je izginil. Zdaj se je posrečilo oblastem izslediti tega tujca. Morilec je 22 letni Milan Bosar, ki se je klatil po okraju. Sprva je zločinec tajil svojo krivdo, potem pa priznal, zlasti ko so našli pri njem mlinarjevo suknjo in obleko. Povedal je, da je mlinarju najprej s sekiro prebil glavo, nato ga pa s sekiro obdeloval po vsem telesu. Mladi morilec se ne kesa svojega dejanja, temveč pravi, da je to pač njegova usoda.

3000 din

lahko zasluži na mesec vsakdo brez razlike z edinim ali postranskim poslom kot naš zastopnik, agent ali posrednik s ponujanjem, prodajo za gotovino ali na obroke šivalne stroje, pisalne stroje, kolesa, radioaparate, električne ure in ventilatorje. Cene so nizke, pogoji ugodni. Kapital in okretnost nista potrebna. Pošljite 2 sliki in 10 din v poštnih znamkah ali kolkih za polnomočje, pogodbo, čekovne položnice, orig. tov. prospekte, zaključnice, cenike in drugo. — Merkur zavod, Beograd, Pašićeva 2.

Izdaja konsorcij »Ponedeljskega Slovenca«. Zastopnik Miha Krek. Urejuje Ciril Kočevar. Tiska Jugoslovanska tiskarna. Zastopnik: K. Čeč.